

ВІДОМОСТІ
про самооцінювання освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський національний аграрний університет
Освітня програма	47409 Економіка місцевого розвитку
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	051 Економіка

Відомості про самооцінювання є частиною акредитаційної справи, поданої до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти для акредитації зазначеної вище освітньої програми. Відповідальність за підготовку і зміст відомостей несе заклад вищої освіти, який подає програму на акредитацію.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID	ідентифікатор
ВСП	відокремлений структурний підрозділ
ЄДЕБО	Єдина державна електронна база з питань освіти
ЄКТС	Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система
ЗВО	заклад вищої освіти
ОП	освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про ЗВО (ВСП ЗВО)

Реєстраційний номер ЗВО у ЄДЕБО	151
Повна назва ЗВО	Сумський національний аграрний університет
Ідентифікаційний код ЗВО	04718013
ПІБ керівника ЗВО	Ладика Володимир Іванович
Посилання на офіційний веб-сайт ЗВО	www.snau.edu.ua

2. Посилання на інформацію про ЗВО (ВСП ЗВО) у Реєстрі суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО

<https://registry.edbo.gov.ua/university/151>

3. Загальна інформація про ОП, яка подається на акредитацію

ID освітньої програми в ЄДЕБО	47409
Назва ОП	Економіка місцевого розвитку
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Магістр
Тип освітньої програми	Освітньо-професійна
Вступ на освітню програму здійснюється на основі ступеня (рівня)	Бакалавр, Магістр (ОКР «спеціаліст»)
Структурний підрозділ (кафедра або інший підрозділ), відповідальний за реалізацію ОП	Кафедра економіки та підприємництва
Інші навчальні структурні підрозділи (кафедра або інші підрозділи), залучені до реалізації ОП	Кафедра публічного управління та адміністрування, кафедра менеджменту, кафедра маркетингу та логістики, кафедра кібернетики та інформатики, кафедра приватного та соціального права, кафедра екології та ботаніки
Місце (адреса) провадження освітньої діяльності за ОП	Сумський національний аграрний університет, Адреса: 40021, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160
Освітня програма передбачає присвоєння професійної кваліфікації	<i>передбачає</i>
Професійна кваліфікація, яка присвоюється за ОП (за наявності)	Магістр з економіки місцевого розвитку
Мова (мови) викладання	Українська
ID гаранта ОП у ЄДЕБО	141319
ПІБ гаранта ОП	Ковбаса Олександр Миколайович
Посада гаранта ОП	доцент
Корпоративна електронна адреса гаранта ОП	oleksandr.kovbasa@snau.edu.ua
Контактний телефон гаранта ОП	+38(050)-939-60-09
Додатковий телефон гаранта ОП	<i>відсутній</i>

Форми здобуття освіти на ОП	Термін навчання
заочна	1 р. 4 міс.

4. Загальні відомості про ОП, історію її розроблення та впровадження

Впровадження освітньо-професійної програми (ОП) «Економіка місцевого розвитку» другого (магістерського) рівня вищої освіти було реалізовано у 2020 році. Перший набір здобувачів вищої освіти та реалізацію ОП було розпочато у 2020/2021 навчальному році за заочною формою навчання.

Освітньо-професійна програма «Економіка місцевого розвитку» другого (магістерського) рівня вищої освіти 2021 року набору здобувачів вищої освіти була розроблена на основі Стандарту вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 «Економіка», затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.03.2020 р. № 382. Врахувавши пропозиції і стейкхолдерів зміст ОП був переглянутий, модернізований та затверджений 10 червня 2021 року (протокол № 13 Вченої ради Сумського НАУ).

ОП узгоджена із професійною програмою підготовки проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект «ПРОМІС»), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади. Програма розроблена у партнерстві із науково-педагогічними працівниками кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом Національної академії державного управління при Президентові України.

Освітньо-професійна програма «Економіка місцевого розвитку» 2021 року була модернізована (запроваджена модуляризація обсяг ОК є кратним 5,0 кредитам згідно Наказу ректора №12-к від 18.01.2021 року «Про особливості формування навчальних планів на 2021-2022 навчальний рік») та має розширений перелік освітніх компонентів для вільного вибору здобувачів вищої освіти із зазначенням програмних компетентностей і програмних результатів, які додатково визначені профілем ОП для реалізації освітніми компонентами.

Процес змін в освітньо-професійній програмі відбувається на основі змін нормативної бази в освіті та у закладі вищої освіти, а також з урахуванням пропозицій стейкхолдерів. Тому за результатами самоаналізу та із врахуванням пропозицій стейкхолдерів вони обговорюються та вносяться корективи до навчальних і робочих планів та до освітньої програми при перегляді.

Розробниками ОП були науково-педагогічні працівники Сумського НАУ гарант д.е.н., професор Медвідь В.Ю. та члени проектної групи к.е.н., доцент Башлай С.В., к. е. н., доцент Пилипенко В.В.. У березні 2021 року відбулося спільне засідання проектної групи та стейкхолдерів стосовно удосконалення ОП. Серед стейкхолдерів від роботодавців були присутні: Бересь Тетяна Іванівна (директор Сумського обласного центру соціально-психологічної допомоги); Губар Ольга Костянтинівна (Голова Ямпільської селищної ради); Пищик Валентина Миколаївна (головний спеціаліст сектору енергоменеджменту департаменту інфраструктури міста Сумської міської ради); Сокол Вікторія Миколаївна (голова Шосткинської районної ради); Степаненко Оксана Володимирівна (староста Косівщинського старостинського округу Степанівської ОТГ); Чечіль Оксана Сергіївна (заступник директора Центру підготовки та перепідготовки державних службовців Сумської ОДА) та інші (<https://bit.ly/3zQrKEG>).

Представники академічної спільноти приймали участь у розробці ОП та її рецензуванні. Співрозробниками ОП стали: Вакулєнко В.М., к.держ.упр., доцент, завідувач кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, НАДУ при Президентові України; Гринчук Н.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, НАДУ при Президентові України; Ігнатенко О.П., д.держ.упр., к.е.н., професор кафедри економічної політики та врядування, НАДУ при Президентові України, Головний експерт з міжвідомчої співпраці та економічного розвитку Проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (<https://bit.ly/3VKL5jr>). Позитивну рецензію надала Лактіонова О.А. д.е.н., доц. кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного університету ім. В. Стуса, тренер-консультант з місцевого економічного розвитку (<https://bit.ly/3yLPUr2>).

Розроблення та впровадження ОП здійснювали згідно Положення про освітні програми у Сумському національному аграрному університеті (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/Положення-про-освітні-програми.pdf>).

5. Інформація про контингент здобувачів вищої освіти на ОП станом на 1 жовтня поточного навчального року у розрізі форм здобуття освіти та набір на ОП (кількість здобувачів, зарахованих на навчання у відповідному навчальному році сумарно за усіма формами здобуття освіти)

Рік навчання	Навчальний рік, у якому відбувся набір здобувачів відповідного року навчання	Обсяг набору на ОП у відповідному навчальному році	Контингент студентів на відповідному році навчання станом на 1 жовтня поточного навчального року	
				У тому числі іноземців
			3	3
1 курс	2021 - 2022	4	4	0
2 курс	2020 - 2021	28	24	0

Умовні позначення: ОД – очна денна; ОВ – очна вечірня; З – заочна; Дс – дистанційна; М – мережева; Дл – дуальна.

6. Інформація про інші ОП ЗВО за відповідною спеціальністю

Рівень вищої освіти	Інформація про освітні програми
---------------------	---------------------------------

початковий рівень (короткий цикл)	40678 Економіка
перший (бакалаврський) рівень	7285 Економіка 8045 Економіка підприємства
другий (магістерський) рівень	7209 Економіка 47409 Економіка місцевого розвитку 29462 Економіка підприємства 34968 Бізнес-економіка
третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень	<i>програми відсутні</i>

7. Інформація про площі приміщень ЗВО станом на момент подання відомостей про самооцінювання, кв. м.

	Загальна площа	Навчальна площа
Усі приміщення ЗВО	50351	28830
Власні приміщення ЗВО (на праві власності, господарського відання або оперативного управління)	50351	28830
Приміщення, які використовуються на іншому праві, аніж право власності, господарського відання або оперативного управління (оренда, безоплатне користування тощо)	0	0
Приміщення, здані в оренду	0	0

Примітка. Для ЗВО із ВСП інформація зазначається:

- щодо ОП, яка реалізується у базовому ЗВО – без урахування приміщень ВСП;
- щодо ОП, яка реалізується у ВСП – лише щодо приміщень даного ВСП.

8. Документи щодо ОП

Документ	Назва файла	Хеш файла
Освітня програма	<i>Освітня програма.pdf</i>	fp5lPzz+GKQIYN/2egUNAT/HcdlJzXIL6BoCy0/k/Go=
Навчальний план за ОП	<i>Навчальний план за ОП.pdf</i>	P77T+ER+Cg91zVgQk6XQum9lXk24EibTa1NErsbh7h8=
Рецензії та відгуки роботодавців	<i>Відгуки.pdf</i>	PVJHGz15XThkwwT7KXtKZoIwsbetDwTrl2hZADpu3Y =

1. Проектування та цілі освітньої програми

Якими є цілі ОП? У чому полягають особливості (унікальність) цієї програми?

Метою ОП «Економіка місцевого розвитку» другого (магістерського) рівня ВО є підготовка висококваліфікованих фахівців-лідерів, здатних розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, що характеризується невизначеністю умов та вимог у сфері місцевого (територіального) розвитку, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення щодо забезпечення сталого розвитку територій (територіальних громад) через залучення інвестиційних ресурсів, підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, застосування методів стратегічного планування, програмування та прогнозування.

Унікальністю даної освітньо-професійної програми є здатність здійснювати еколого-економічну оцінку сталого розвитку території на основі відповідних індикаторів, розробляти і застосовувати сучасний методичний інструментарій для економічного обґрунтування оптимальних напрямків соціально-економічного розвитку місцевих громад та здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки із відповідним фінансово-ресурсним забезпеченням. Зокрема, унікальністю ОП є те, що поряд з фаховими та загальними компетентностями Стандарту ВО України для другого (магістерського) рівня, які є загальними для спеціальності 05 Економіка, здобувачі вищої освіти опановують особливості економіки місцевого розвитку (СК12, СК13, СК14) та (ПРН16, ПРН17, ПРН18, ПРН19). Досягнення даних СК і ПРН забезпечується через вивчення обов'язкових (ОК8, ОК3, ОК5, Кваліфікаційна (фахова) атестація) і вибіркових освітніх компонент (ВФП1 Інвестиційна привабливість територій).

Продемонструйте, із посиланням на конкретні документи ЗВО, що цілі ОП відповідають місії та стратегії ЗВО

Цілі ОП повністю відповідають місії та стратегії СНАУ (<https://cutt.ly/RWpssgpN>) щодо підготовки висококваліфікованих фахівців для різних галузей економіки та сфер суспільного життя. Зокрема Стратегія СНАУ спрямована на посилення взаємодії між університетом та роботодавцями; співпрацю з органами державної влади, місцевим самоврядуванням; розробку нових, вдосконалення існуючих університетських навчальних планів і

програм з урахуванням місії і статусу університету, а також вимог сучасного виробництва до якості фахівця. Зокрема, в ОП «Економіка місцевого розвитку» закріплюються компетентності (як загального, так і фахового спрямування), сформовані саме з урахування складових комплексу soft skills. Зокрема, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК7, СК5, СК12 містять компоненти спрямованості на формування соціальних навичок. СК13 фактично виступає соціально орієнтованою навичкою. В свою чергу, реалізації згаданих та ряду інших компетентностей ОП формує способи досягнення програмних результатів навчання, з набуттям здобувачами вищої освіти саме соціальних навичок (наприклад, ПРН 3; ПРН 5; ПРН 6; ПРН16; ПРН 17.

**Опишіть, яким чином інтереси та пропозиції таких груп заінтересованих сторін (стейкхолдерів) були враховані під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП:
- здобувачі вищої освіти та випускники програми**

Натепер випуску за ОП «Економіка місцевого розвитку» не було. Інтереси та пропозиції даної здобувачів враховувалися:

на етапі проведення зустрічей зі здобувачами ВО і доведення інформації про ОП, її цілі та особливості реалізації. Було враховано їхні пропозиції щодо поглиблення знань і вмінь, які формують вміння креативно мислити та управляти часом, мати навички комунікації і управління проектами (зміст ОК вибіркового циклу загальної підготовки Комунікативний менеджмент, Управління проектами, Інформаційні системи та технології прикладного і наукового дослідження);

на етапі анкетування щодо якості викладання ОК, було враховано через формування циклу вибірових освітніх компонентів, які дозволяють сформувати знання і вміння, які пов'язані з розвитком універсальних навичок (Soft skills) та створюють можливості формування індивідуальної траєкторії навчання здобувачів вищої освіти (<https://bit.ly/38Xf7E9>, <https://bit.ly/3mXoegE>);

на етапі формування тематики випускних кваліфікаційних робіт магістрів. Теми випускних кваліфікаційних робіт магістрів було сформульовано та подано на затвердження з урахуванням побажань здобувачів вищої освіти (<https://bit.ly/3E5cqiU>);

під час реалізації освітнього процесу за освітньою програмою. Для підготовки висококваліфікованих фахівців з власними лекціями виступили: д.е.н., професор СумДУ Мельник Л.Г. (<https://bit.ly/3mXN1Bc>). та член громадської організації «Лабораторія креативних ідей», к.е.н., доцент Халіна В. Ю. (<https://bit.ly/3mPLpJx>).

- роботодавці

Перелік компетентностей та програмних результатів навчання були узгоджені під час зустрічі із роботодавцями та стейкхолдерами (<https://bit.ly/3texKNa>) та уточнені під час обговорення проміжних підсумків викладання дисциплін і напрямів удосконалення ОП (протокол №1 від 16.03. 2021 року <https://bit.ly/3h1CUHN>). Зокрема, враховано рекомендації та побажання стейкхолдерів щодо об'єднання дисциплін «Основи місцевого розвитку» та «Економіка розвитку сільських територій», враховуючи той факт, що абсолютна більшість здобувачів є представниками сільських територіальних громад. Також їх пропозиції відіграли значну роль у формуванні змісту навчальних матеріалів і реалізації освітніх компонентів ООК6 та ООК9.

- академічна спільнота

До розробки ОП «Економіка місцевого розвитку», крім членів проектної групи, були залучені також:

Вакуленко М. М. – к.держ.упр., доцент, завідувач кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, НАДУ при Президентові України; Гринчук Н. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, НАДУ при Президентові України; Ігнатенко О. П. – к.держ.упр., к.е.н., професор кафедри економічної політики та врядування, НАДУ при Президентові України; Головний експерт з мідвідомчої співпраці та економічного розвитку Проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (<https://bit.ly/2WlktAs>). Інтереси академічної спільноти СНАУ враховані при формуванні навчального плану, під час обговорення на засіданнях: проектної групи, кафедри економіки та підприємництва, а через забезпечення академічної свободи викладачів під час вибору форм та методів проведення навчання за закріпленими дисциплінами.

- інші стейкхолдери

До розробки ОП «Економіка місцевого розвитку», крім членів проектної групи, були залучені також:

Вакуленко М. М. – к.держ.упр., доцент, завідувач кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, НАДУ при Президентові України; Гринчук Н. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, НАДУ при Президентові України; Ігнатенко О. П. – к.держ.упр., к.е.н., професор кафедри економічної політики та врядування, НАДУ при Президентові України; Головний експерт з мідвідомчої співпраці та економічного розвитку Проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (<https://bit.ly/2WlktAs>). Інтереси академічної спільноти СНАУ враховані при формуванні навчального плану, під час обговорення на засіданнях: проектної групи, кафедри економіки та підприємництва, а через забезпечення академічної свободи викладачів під час вибору форм та методів проведення навчання за закріпленими дисциплінами.

Продемонструйте, яким чином цілі та програмні результати навчання ОП відбивають тенденції розвитку спеціальності та ринку праці

В умовах децентралізації та адміністративно-територіальної реформи зростає потреба у кваліфікованих фахівцях з

економіки, здатних до розв'язання складних завдань в сфері місцевого розвитку, залучення інвестиційних ресурсів, підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу територій, прийняття оптимальних управлінських рішень, застосування методів стратегічного планування для забезпечення ефективного економічного розвитку територій, що характеризуються невизначеністю умов та вимог.

Одним із інструментів забезпечення умов для такого розвитку мають бути професійні кадри в сфері інвестиційно-економічної діяльності громади. Особливості функціонування місцевих територіальних одиниць вимагають наявності в штаті управлінської команди фахових спеціалістів з питань всебічної оцінки та узагальнення економічного потенціалу території, розробки та обґрунтування місцевих бізнес-проектів, реалізації проектів місцевого розвитку, визначення та забезпечення джерел їхнього фінансування («Дослідження навчальних потреб представників органів місцевого самоврядування України», розділ 6 <https://bit.ly/38HfPr4>).

Розробка ОП проектною групою здійснювалася з врахуванням стратегічних напрямків соціально-економічного розвитку Сумської області (<https://bit.ly/3zHcxOq>).

Врахування тенденцій розвитку ринку праці забезпечується співпрацею з територіальними громадами (<https://bit.ly/3zHUEyZ>). НПП, які викладають дисципліни даної ОП, є співрозробниками «Стратегії сталого розвитку Глухівської міської ради 2021 -2027 роки» (<https://bit.ly/3BNF8Cg>).

Продемонструйте, яким чином під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано галузевий та регіональний контекст

ОП «Економіка місцевого розвитку» спрямована на підготовку фахівців економічного профілю для місцевих громад, в першу чергу, для сільських територій.

Сумський регіон в умовах децентралізації та проведення адміністративно-територіальної реформи потребує забезпечення новостворених місцевих громад фахівцями економічного профілю, здатними до розв'язання складних завдань в сфері місцевого (територіального) розвитку, залучення інвестиційних ресурсів, підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу територій, прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері територіального розвитку, застосування методів стратегічного планування, програмування та прогнозування для забезпечення ефективного економічного розвитку територій, характеризуються невизначеністю умов та вимог (<https://bit.ly/3zHcxOq>).

Продемонструйте, яким чином під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано досвід аналогічних вітчизняних та іноземних програм

ОП узгоджена із професійною програмою підготовки проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект «ПРОМІС») (<https://bit.ly/3h2nQcL>), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади.

Враховуючи результати реалізації та рекомендації проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект «ПРОМІС») (<https://bit.ly/3h2nQcL>) були визначені освітні компоненти (ОК8, ОК3, ОК5, Кваліфікаційна (фахова) атестація) і вибіркового освітніх компонент (ВФП1, яка формує для даної ОП унікальні програмні результати навчання (ПРН16, ПРН17, ПРН18, ПРН19).

Окремо, під час проведення семінару практичних майстерень місцевого розвитку, за участю Програми DOBRE, ГО «Платформа розвитку громад» (Сумська область), ГО «Інститут транскордонних ініціатив» (Волинська область), представників 28 громад з 6 областей України (Івано-Франківської, Харківської, Дніпропетровської, Сумської, Донецької, Херсонської), здобувачів ОПП, обговорили знаннєві потреби територій в питаннях забезпечення економічного розвитку.

ОП розроблена у партнерстві із науково-педагогічними працівниками кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом Національної академії державного управління при Президенті України (Вакулєнко М. М., Гринчук Н. М.; Ігнатенко О. П. – співрозробниками даної ОП).

Продемонструйте, яким чином ОП дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти

Всі компетентності та ПРН, які представлені в Стандарті вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 «Економіка», який затверджений наказом МОН України від 04.03.2020р. № 382 (<https://bit.ly/2Yqс1H7>) в профілі освітньо-професійної програми закріплені за обов'язковими освітніми компонентами та відображені в змісті освітніх компонентів.

Всі компетентності освітньої програми реалізуються через відповідні результати навчання, що закріплені за обов'язковими освітніми компонентами.

Для досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти та поглиблення знань і вмінь здобувачів вищої освіти за спеціальністю було сформульовано компетентності і результати навчання, які може набути здобувач вищої освіти, обираючи вибіркові компоненти освітньо-професійної програми «Економіка місцевого розвитку» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» (Додаток А ОП <https://bit.ly/3zHс1Oj>; Додаток Б ОП <https://bit.ly/3zHyInG>). ОП передбачає атестацію здобувачів у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи, що відповідає Стандарту ВО.

Якщо стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній, поясніть, яким чином визначені ОП програмні результати навчання відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня?

Стандарт вищої освіти України для другого рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» затверджений наказом МОН України від 04.03.2020 р. № 382 (<https://bit.ly/2Yqс1H7>). Компетентності та ПРН, включені додатково до стандарту ВО узгоджено з НРК, 7 рівень

2. Структура та зміст освітньої програми

Яким є обсяг ОП (у кредитах ЄКТС)?

90

Яким є обсяг освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС), спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності)?

60

Який обсяг (у кредитах ЄКТС) відводиться на дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти?

25

Продемонструйте, що зміст ОП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)?

Орієнтація освітньої програми відповідає предметній області спеціальності 051 «Економіка», що підтверджується об'єктом вивчення, цілями навчання, теоретичним змістом предметної області, методами, методиками, технологіями, інструментами та обладнанням згідно розділу 3 «Характеристика освітньої програми» ОП. Відповідність предметній області спеціальності підтверджується змістом ОК, характером практичної підготовки, що орієнтовані на досягнення ПРН: ПРН 1 (ООК1, ООК 2); ПРН 2 (ООК1, ООК9, ОК10, ООК 13); ПРН 3 (ООК1, ООК4); ПРН 4 (ООК5, ООК9); ПРН 5 (ООК1); ПРН 6 (ООК3, ООК10); ПРН 7 (ООК1, ООК2, ООК9); ПРН 8 (ООК1, ООК2); ПРН 9 (ООК1, ООК3, ООК9); ПРН 10 (ООК1, ООК2, ООК11); ПРН 11 (ООК1, ООК2, ОК6, ООК9); ПРН 12 (ООК6, ООК10); ПРН 13 (ООК7, ООК10); ПРН 14 (ООК1, ООК9); ПРН 15 (ООК7, ООК9, ООК10, ООК11, переддипломна практика, дипломне проектування); ПРН 16 (ООК3, ОК4, ООК8); ПРН 17 (ООК3); ПРН 18 (ООК8, переддипломна практика, дипломне проектування); ПРН 19 (ООК5, переддипломна практика, дипломне проектування) (<https://bit.ly/3tqeCfA>).

Зміст, методи навчання, матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення ОК відображено в таблицях 1 і 3 відомостей СО. В результаті проведеного аналізу наповнення ОК можна зробити висновок, що здобувачі ВО другого (магістерського) рівня отримують компетентності, спрямовані на здатність розв'язувати складні задачі та професійні завдання науково-дослідницького та інноваційного характеру у галузі економіки з урахуванням особливостей на місцевому рівні.

Яким чином здобувачам вищої освіти забезпечена можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії?

У ЗВО створена процедура, яка надає можливість здобувачу ВО формувати індивідуальну освітню траєкторію через вибір ОК вільного вибору згідно варіативної частини ОП в обсязі 25 кредитів (27,8 % від обсягу всієї ОП). Індивідуальна освітня траєкторія передбачає: можливість формувати індивідуальний «ритм» навчання та можливість обирати ОК через визначену процедуру. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів ВО забезпечується спеціально створеною процедурою в ЗВО і регламентована «Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ» (<https://bit.ly/3toooQw>), Положенням про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору (<https://bit.ly/3puBFDP>) та Положенням про кредитно-трансфертну систему організації навчального процесу (розділ 5) (<https://bit.ly/2WJGHmb>). Положенням про організацію освітнього процесу визначається можливість індивідуального графіка (поєднання з практичною діяльністю, волонтерством, академічною мобільністю, використання дистанційних матеріалів, тощо). Також здобувачі ВО можуть обирати бази практик, тематику робіт з певних освітніх компонентів; теми досліджень в межах підготовки кваліфікаційної роботи магістра. Індивідуальна освітня траєкторія може формуватися на основі академічної мобільності і визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (відповідно до Положення про реалізацію права студентів ШНАУ на академічну мобільність <https://bit.ly/3itxhDN> та Положенням про порядок визнання у ШНАУ результатів, отриманих у неформальній освіті <https://bit.ly/3iox7os>).

Яким чином здобувачі вищої освіти можуть реалізувати своє право на вибір навчальних дисциплін?

Здобувачі вищої освіти за даною ОП можуть реалізувати своє право на вибір освітніх компонентів варіативної частини згідно Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ (розділ 5) (<https://bit.ly/3toooQw>), Положення про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору (<https://bit.ly/3puBFDP>) та Положення про кредитно-трансфертну систему організації навчального процесу (розділ 5) (<https://bit.ly/2WJGHmb>).

Здобувачі вищої освіти визначаються з набором вибіркових освітніх компонентів у період з 15 вересня по 1 жовтня шляхом ознайомлення із описовою інформацією про освітні компоненти, онлайн запису на вибіркові освітні

компоненти та подачі заяви.

Освітньою програмою встановлюється перелік вибірових освітніх компонентів варіативної частини для здобувачів вищої освіти згідно Додатка Б до освітньої програми. Вибіркові освітні компоненти сформовані у вигляді списку з поділом на вибіркові компоненти загальної підготовки та вибіркові компоненти професійної (фахової) підготовки, де надано по кілька пропозицій для вибору здобувачів вищої освіти в межах циклу підготовки. Відповідно здобувачі вищої освіти вибирають вибіркові компоненти освітньо-професійної програми із запропонованого переліку згідно додатку Б до ОП загальним обсягом 25 кредитів згідно наступних рекомендацій:

- вибірковий компонент ВЗПУ1 (одна дисципліна – 5 кредитів) обирається здобувачем освіти із запропонованого переліку вибірових компонент (<https://bit.ly/2VhEs8I>);
- вибіркові компоненти ВЗПС1 та ВЗПС2 обираються із запропонованого переліку вибірових компонент загальної підготовки, враховуючи анотації дисциплін згідно додатку Б до ОП (<https://bit.ly/3yKk5if>). Тобто можуть бути обрані 2 (два) вибіркові компоненти загальної підготовки обсягом 10 кредитів;
- вибіркові компоненти ВФП1, ВФП2 обираються із запропонованого переліку вибірових компонент професійної (фахової) підготовки, враховуючи анотації дисциплін згідно додатку згідно додатку Б до ОП (<https://bit.ly/3yKk5if>). Тобто із запропонованого переліку можуть бути обрані 2 (три) вибіркові компоненти професійної (фахової) підготовки обсягом 15 кредитів.

Здобувач вищої освіти визначається з набором освітніх компонентів циклу вибірових компонентів ОПП згідно процедури визначеної «Положенням про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору студентів» (<https://bit.ly/3puBFDP>).

Після здійснення здобувачем вищої освіти процедури вибору вибірових освітніх компонентів та внесення їх до індивідуального навчального плану вони вважаються обов'язковими для вивчення.

Опишіть, яким чином ОП та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності

ОП передбачено здійснення практичної підготовки на практичних заняттях з відповідних ОК, а також під час проходження переддипломної практики. В освітній програмі та навчальному плані передбачено на практичну підготовку ООК12 «Переддипломна практика» обсягом 6 кредитів ECTS, яка дає можливість здобути необхідні компетентності та результати навчання згідно матриць відповідності програмних компетентностей і результатів навчання профіля ОП для подальшої професійної діяльності (СК3; ПРН8; ПРН11; ПРН15; ПРН 18; ПРН 19).

Відповідна процедура передбачена Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ (п. 9.9 Практична підготовка) (<https://bit.ly/3toooQw>). Тісна співпраця зі стейкхолдерами дозволяє визначати актуальний зміст програми практики. Абсолютна більшість здобувачів ВО працюють в органах місцевого самоврядування і таким чином забезпечується безпосередній зв'язок зі сферою професійної діяльності.

Обсяг практики визначено так, щоб розвинути відповідні компетентності в умовах місцевих громад згідно договорів про співпрацю (<https://bit.ly/3horR9z>). Після проходження переддипломної практики планується проведення анкетування про задоволеність змістом та рівнем практичної підготовки ОП (<https://bit.ly/3VAm5ve>). По закінченню проходження практики відбувається відкритий захист звітів з практики. Завданням відкритого захисту звітів являється встановлення рівня досягнення програмних результатів навчання освітнього компонента.

Продемонструйте, що ОП дозволяє забезпечити набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж періоду навчання, які відповідають цілям та результатам навчання ОП результатам навчання ОП

ОП забезпечує набуття здобувачами ВО соціальних навичок soft skills в першу чергу, на це спрямовані інструменти реалізації місії та візії ЗВО. Саме ними визначається роль СНАУ, чия діяльність спирається на соціальні принципи забезпечення життєдіяльності та формування свідомих сучасних лідерів своєї справи (<https://cutt.ly/gWfUMom>). Дана ОП закріплює компетентності (як загального, так і фахового спрямування), сформовані саме з урахування складових комплексу soft skills.

Формування соціальних навичок реалізується як через окремі ОК (ООК1, ООК3, ООК4, ООК 8), так і через методи навчання та викладання. Так, ООК 2; ООК 12 і ООК13 формують націленість на результат, проведення презентацій, управління емоціями та стресом та вміння слухати.

Для розвитку soft skills в ЗВО щорічно проводиться щорічна MEDIASCHOOL IN SNAU (<https://bit.ly/3tkQYkm>), яка дозволяє здобути знання та навички з комунікації з аудиторіями через соціальні мережі, workshop з мистецтва фотографії, акторського мистецтва, роботи у кадрі; створення привабливого іміджу і бренду; Event-менеджмент та інші важливі теми.

Також, для розвитку soft skills у майбутніх фахівців з місцевого економічного розвитку застосовуються технології змішаного навчання, а також проєктної методики. Так, здобувачі ОПП (Бутова О.О., Серпенінова М.А.) в 2020 році долучились до розробки проєкту «Інклюзивний ринок праці для створення робочих місць в Україні», який був оголошений Міжнародною організацією праці, що реалізується в рамках Данської програми сусідства (DANEP).

Яким чином зміст ОП урахує вимоги відповідного професійного стандарту?

Згідно реєстру професійних стандартів (<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>) професійний стандарт зі спеціальності 051 «Економіка» відсутній.

Який підхід використовує ЗВО для співвіднесення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС) із фактичним навантаженням здобувачів вищої освіти (включно із самостійною

роботою)?

Обсяг самостійної і аудиторної роботи ОК та їх співвідношення по ОП визначається Положенням (п. 2.8) (<https://bit.ly/3toooQw>).

Процедури розподілу бюджету годин здобувача ВО у 2021-2022 н.р. сформовані відповідно до Довідника (<https://bit.ly/3zckds7>) та закріплені у Положенні (<https://bit.ly/2WJGHmb>) і наказом ректора «Про особливості формування навчальних планів на 2021-2022 н.р.» №12-к від 18.01.2021р. А саме, кількість аудиторних занять для ОК заочної форми навчання повинна становити від 10% до 25%.

На етапі розроблення та модернізації ОП обсяг ОК у кредитах ЄКТС визначався з врахуванням кратності 5,0. ОК вибіркової частини ОП формувалися із умови 25% від обсягу ОП, тобто 25,0 кредитів та усі вибіркові ОК по 5,0 кредитів ЄКТС із формою контролю «залік». Самостійна робота здобувачів ВО складає 2280 годин (84,4%) від загального обсягу годин ОП. У процесі реалізації ОП здійснюється моніторинг шляхом проведення опитування здобувачів ВО щодо якості ОП та викладання ОК (<https://bit.ly/3A4cbSs>, <https://bit.ly/3mXoegE>).

Так, наприклад, результати опитування здобувачів ВО даної ОП другого (магістерського) рівня щодо якості викладання ОК за осінній семестр 2020-2021 н. р. показали, що відведений обсяг часу реалістично відображає навчальне навантаження. Лише 12 % опитаних зазначили, що матеріалу дуже багато і він потребує більшого часу на засвоєння (<https://bit.ly/3mXoegE>).

Самостійна робота здобувачів ВО та її організація, вимоги щодо її забезпечення передбачені Положенням (<https://bit.ly/3pusray>).

Якщо за ОП здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти, продемонструйте, яким чином структура освітньої програми та навчальний план зумовлюються завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

За дуальною формою освіти підготовка здобувачів вищої освіти на ОП «Економіка місцевого розвитку» другого (магістерського) рівня вищої освіти не здійснюється. Проте у закладі вищої освіти процедура дуальної освіти передбачена (<https://bit.ly/2T7Hj2w>). Разом з тим, у 2020 році дане питання було на порядку денному під час робочої зустрічі народних депутатів ВР України до Сумського національного аграрного університету (Ольга Коваль - голова підкомітету з питань професійно-технічної та фахової передвищої освіти Комітету ВРУ з питань освіти, науки та інновацій та Тетяна Рябуха - голова підкомітету у справах сім'ї та дітей Комітету ВРУ з питань гуманітарної та інформаційної політики) та підготовлено пропозиції до Комплексної програми розвитку сільських територій Сумської області до 2027 р. щодо цільової підготовки здобувачів ОПП за дуальною формою навчання.

3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про правила прийому на навчання та вимоги до вступників ОП

<https://snau.edu.ua/vstupna-kompaniya/vstupna-kampaniya-2021/>
<https://bit.ly/3sFylXZ>

Поясніть, як правила прийому на навчання та вимоги до вступників ураховують особливості ОП?

Правила прийому до СНАУ за ОС «магістр» містять вимоги до вступника стосовно рівня освіти (<https://bit.ly/3sFylXZ>).

Для здобуття ВО за ОС «магістр» при вступі на дану ОП приймаються особи, які мають як диплом бакалавра, так і магістра (спеціаліста). Конкурсний бал абітурієнта формується з урахуванням результатів вступних випробувань з іноземної мови (ЄВІ), фахового випробування та середнього балу документа про освіту (додатку до диплому бакалавра, спеціаліста, магістра).

Перегляд програми вступних випробувань здійснюється щорічно, з метою урахування особливостей ОП. Завдання вступних (фахових) випробувань розроблено з урахуванням можливостей щодо опанування здобувачами ВО відповідного рівня вимог ОП, за якою вони зараховуються на навчання. «Правила прийому до СНАУ» оновлюються щорічно, відповідно до Умов прийому, затверджених МОН у поточному році.

Відповідно до «Правила прийому до СНАУ» вступник, який має диплом ОС «магістр» (спеціаліст) складає (безпосередньо в ЗВО) наступні екзаменаційні випробування:

з іноземної мови (<https://bit.ly/2WnfhLM>);
фахового випробування (що враховує оволодіння вступником компетентності та досягнення ПРН, передбачених ОП попереднього рівня ВО (<https://bit.ly/3jcu4bC>)).

Відповідно до «Правила прийому до Сумського НАУ» вступник, який має диплом ОС «Бакалавр» подає до приймальної комісії сертифікат ЄВІ з іноземної мови та проходить фахове випробування, що враховує оволодіння вступником компетентності та досягнення ПРН, передбачених ОП попереднього рівня вищої освіти (<https://bit.ly/3jcu4bC>)

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Документами, що регулюють питання визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО за даною ОП є: «Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ» (<https://bit.ly/3toooQw>), «Положення про реалізацію права студентів СНАУ на академічну мобільність» (<https://bit.ly/3kpraau>), згідно з яким Університет визнає

еквівалентними та зараховує ПРН студента у ЗВО-партнері (закладі вищої освіти, який уклав угоду із СНАУ про співробітництво).

Правила визнання результатів отриманих в інших закладах освіти, визначають чіткі та зрозумілі процедури при реалізації освітньої програми, зокрема під час реалізації академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу. Процедури академічної мобільності, які створені в Сумському НАУ, та визнання результатів навчання отриманих в інших ЗВО, забезпечують надійність визнання результатів навчання через відповідність результатів навчання освітнім компонентам та відповідність освітньої програми 7 рівню НРК. Публічне інформування про академічну мобільність учасників освітнього процесу та визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО здійснюється на сайті СНАУ за посиланням <https://bit.ly/ziBjqLN>.

Змістом ОП «Економіка місцевого розвитку» (<https://bit.ly/ztqeCfA>) передбачаються можливості: укладання угод про академічну мобільність, а також укладання угод про міжнародну мобільність, про тривалі міжнародні проекти, що передбачають участь здобувачів вищої освіти.

Опишіть на конкретних прикладах практику застосування вказаних правил на відповідній ОП (якщо такі були)?

Конкретних прикладів практики застосування та регулювання вказаних правил серед здобувачів вищої освіти за ОП «Економіка місцевого розвитку» другого (магістерського) рівня вищої освіти та випадків переведень з інших ЗВО або поновлення на навчання, які були відраховані з інших ЗВО не було.

Яким документом ЗВО регулюється питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

У Положенні про порядок визнання в Сумському національному аграрному університеті результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розглянуто порядок та процедури визнання результатів у неформальній освіті (<https://bit.ly/zoAby2A>). Ці норми реалізуються на загально університетському рівні.

Університет інформує студентів про можливості неформальної освіти та надає підтримку. Зокрема на період жорсткого карантину була надана можливість безкоштовного доступу до курсів на платформі Coursera (<https://bit.ly/z3qoTnL>). Також рекомендовано працювати з тематичними курсами таких освітніх порталів, як: Decentralization.gov.ua, Despro.org.ua та Prometheus.org.ua.

Опишіть на конкретних прикладах практику застосування вказаних правил на відповідній ОП (якщо такі були)

Серед здобувачів вищої освіти за ОС «магістр» зі спеціальності 051 «Економіка» (ОП «Економіка місцевого розвитку») практики визнання результатів, отриманих у неформальній освіті не було.

4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Продемонструйте, яким чином форми та методи навчання і викладання на ОП сприяють досягненню програмних результатів навчання? Наведіть посилання на відповідні документи

Дана освітня програма реалізується за заочною формою навчання.

Використовуються наступні форми навчання:

- навчальні заняття в аудиторіях;
- дистанційні форми навчання за допомогою платформ Zoom, Moodle, Google meet та інші
- самостійні роботи;
- контрольні роботи;
- індивідуальні завдання.

В свою чергу, навчальні заняття поділяються на лекції, практичні заняття, а також надання консультацій на основі різних форм на методів навчання. Форми та методи навчання й викладання, а також особливості їх використання регулюються робочою програмою (силабусом) освітнього компонента.

Форми та методи навчання узгоджені з результатами навчання за ОК. Це відповідає Положенню про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ (<https://bit.ly/zt00oQw>) та Положенню про робочу програму (силабус) освітнього компонента (<https://bit.ly/3w46TDG>).

Узгодження результатів навчання з їх формами та методами – це основна вимога, яка встановлена до освітньої програми. Процедура узгодження прописана в Довіднику користувача ЄКТС (<https://bit.ly/3zckds7>). Формування робочих програм (силабусів) проводиться на основі Положення про робочу програму (силабус) освітнього компонента (<https://bit.ly/3w46TDG/>)

Продемонструйте, яким чином форми і методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу? Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти методами навчання і викладання відповідно до результатів опитувань?

Положення про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ (<https://bit.ly/zt00oQw>) регламентує форми та методи навчання й викладання у вищих навчальних закладах. Також вони визначаються в Положенні про робочу

програму (силабус) освітнього компонента (<https://bit.ly/3w46TDG>).

Слід зазначити, що здобувачі освіти можуть обрати ОК, керівника кваліфікаційної магістерської роботи, підрозділу, на базі якого закріплені здобувач освіти, тему та напрям роботи. Також вони можуть брати участь у конференціях та семінарах й вільно висловлювати свою думку з будь-яких питань.

В рамках реалізації освітньої програми та з метою впровадження в освітній процес студентоцентрованого підходу викладачі залучають здобувачів освіти до активного навчання. Для цього вони використовують різні методи, серед яких необхідно відзначити наступні:

- формативне та сумативне оцінювання;
- інтерактивні технології навчання;
- виховання незалежності та здатності приймати рішення самостійно.

Відділом якості освіти, ліцензування та акредитації СНАУ запроваджено анкетування, яке дозволяє визначити якість викладання. Зокрема, в анкетах запитуються, чи використовує викладач активні методи проведення занять, чи достатньо інформує студента про ПРН, методи викладання, навчання та оцінювання, чи дотримується він розкладу тощо. (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/enrol/index.php?id=4599>, <https://bit.ly/3mXoegE>).

Продемонструйте, яким чином забезпечується відповідність методів навчання і викладання на ОП принципам академічної свободи

Реалізація методів навчання та викладання на освітній програмі відповідає принципу академічної свободи як здобувачів вищої освіти, так і науково-педагогічних працівників. Цей принцип закріплений Законом України «Про вищу освіту». Передбачений у Положенні про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті», (<https://bit.ly/3toooQw>).

Під принципом академічної свободи мається на увазі самостійність та незалежність всіх учасників освітнього процесу. Впровадження будь-якої діяльності на освітній програмі передбачає дотримання наступних принципів:

- свобода слова та творчості;
- поширення знань та інформації;
- проведення досліджень в науковій сфері та використання їх результатів відповідно до вимог діючого законодавства.

Дотримання цих принципів дає можливість здобувачам вищої освіти та викладачам в повній мірі реалізувати свої академічні свободи. Наприклад, викладачі, мають право вільно обирати методи навчання, викладання та оцінювання. Вони самостійно вирішують, чи можуть обрані ними методи досягти певних результатів навчання, чи будуть вони ефективними. Також вони можуть самостійно впроваджувати активні методи навчання.

Опишіть, яким чином і у які строки учасникам освітнього процесу надається інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів *

Цілі, зміст, очікувані результати навчання, порядок та критерії оцінювання передбачені освітньою програмою (<https://bit.ly/3tqeCfA>) та робочими програмами (силабусами) відповідних ОК (<https://bit.ly/3DJCUGo>; <https://bit.ly/38AJgJB>). Ці документи знаходяться на офіційному сайті університету (факультету, кафедри) та доступні для здобувачів вищої освіти в будь-який час протягом навчального року. На сайті Сумського НАУ також можна ознайомитися з порядком та критеріями оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти. Презентація освітнього компоненту, представлення цілей, завдань та очікуваних результатів навчання відбувається на початку навчального року. Також презентується порядок та критерії оцінювання, який розроблений на основі робочої програми (силабусу), в яких можна ознайомитися з освітнім компонентом, результатами навчання за ОК та їх зв'язком із програмними результатами навчання, змістом програми навчальної дисципліни, методами, які використовуються в навчанні та викладанні, а також з оцінюванням за освітнім компонентом, навчальними ресурсами та додатковою інформацією.

Опишіть, яким чином відбувається поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП

Під час реалізації освітньої програми ПРН передбачають набуття здобувачами вищої освіти дослідницьких компетентностей (здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, проводити дослідження на відповідному рівні, генерувати нові ідеї (креативність)).

Дані дослідницькі компетентності набуваються здобувачами вищої освіти та супроводжуються в межах існуючих освітніх компонентів, наприклад ООК 1 «Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності» та ООК2 «Емпіричні методи соціологічного дослідження».

Під час навчання в ЗВО здобувачі освіти знайомляться з науковою роботою кафедр та НПП, зокрема розробкою стратегій соціально-економічного розвитку територій та громад Сумської області («Проект прогнозу економічного і соціального розвитку Роменського району», договір №84 від 16.03.2018р.; 2) «Проект прогнозу економічного і соціального розвитку Глухівського району», договір №85 від 16.03.2018р.; 3) «Проект прогнозу економічного і соціального розвитку Сумського району», договір №86 від 16.03.2018р.; 4) «Проект прогнозу економічного і соціального розвитку Великописарівського району», договір №875 від 16.03.2018р. 5) «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Великописарівської селищної до 2027 року», договір №5-5-1 від 05.05.2021р., 6) договір №1 від 01.04.2021р. «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Глухівської міської ради до 2027 року»; 7) договір №11 від 20.04.2021р. «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Ямпільської селищної ради до 2027 року»). Виконуючи кваліфікаційну магістерську роботу, вони використовують набуті знання та вміння при проведенні досліджень за обраною темою. Тему роботи здобувачі освіти обирають самостійно.

Напрямки наукових досліджень науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес за ОП, створюють сприятливі умови для поєднання навчання та наукової діяльності здобувачів освіти. Під час вивчення

освітніх компонент вони реалізують власні наукові дослідження, а також приймають активну участь у науково-практичних конференціях з презентацією отриманих результатів. Тези доповідей публікуються в збірниках наукових праць.

Так, здобувачі ОПП приймали участь у завершальному етапі проекту молодих вчених «Формування механізму реалізації інтегрованого територіального управління в умовах переходу до сталого розвитку». Науковий керівник – д.е.н., проф. В.Ю. Медвідь. (термін виконання 2017-2020 рр.).

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, яким чином викладачі оновлюють зміст навчальних дисциплін на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Зміст компонентів освітньої програми на основі наукових досягнень і новітніх практик у сфері місцевого розвитку оновлюється кожен рік. Врахування новітніх практик у сфері управління громадами і місцевого самоврядування проходить шляхом обговорення та узагальнення даних, переданих роботодавцями (з 2020 року функціонує Експертна рада роботодавців зі спеціальності 051 «Економіка» (Наказ№ 327-к від 31.08.2021 року «Про Експертну раду роботодавців»). Відповідно до затвердженої тематики науково-дослідних робіт, науково-педагогічні працівники займаються проведенням наукових досліджень, результати яких враховуються при перегляді окремих ОК (робочі програми (силабуси) та навчальні матеріали). Так наприклад, за ОК «Основи економіки місцевого розвитку» використовуючи результати науково-дослідної теми «Соціально-економічний розвиток підприємництва в аграрній сфері» (№0121U111386) було удосконалено зміст ОК (<https://bit.ly/3jH4P18>; <https://bit.ly/3tqeCfA>). Крім того, на основі побажань здобувачів освіти було запроваджено зміни в структурі навчальних занять за ОК «Ділова іноземна мова» (<https://bit.ly/3gYvYLr>; <https://bit.ly/38OyLCe>).

Конкретні зміни, які пропонуються до внесення, проходять обговорення на засіданнях кафедри та підлягають затвердженню. Протягом поточного року науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації освітньої програми, підвищують кваліфікацію шляхом приймання участі у вебінарах, науково-практичних конференцій та інших заходах, присвячених регіональному розвитку (<https://bit.ly/3DRc4Mg>; <https://bit.ly/38Fp3SK>; <https://bit.ly/3h3UZ8a>; <https://bit.ly/3tePiZI>; <https://bit.ly/3kWeErX>; <https://bit.ly/2WWtXIS>; <https://bit.ly/3zPGTOR>; <https://bit.ly/3n5RkdQ>; <https://bit.ly/3BDXYM4>). Результати підвищення кваліфікації сприяють оновленню освітніх компонентів, які закріплені за науково-педагогічними працівниками.

Опишіть, яким чином навчання, викладання та наукові дослідження у межах ОП пов'язані із інтернаціоналізацією діяльності ЗВО

Одним із шляхів розвитку ОД СНАУ, являється міжнародна співпраця та інтеграція з міжнародним освітнім простором (<https://bit.ly/2SqdrhT>). Навчальний процес, викладання та наукові дослідження у межах ОП проходять в тісному зв'язку із інтернаціоналізацією діяльності ЗВО, так дана ОП розроблена за тісної співпраці із Проектом міжнародної технічної допомоги ПРОМІС «Партнерство для розвитку міст» (<https://bit.ly/3h1wo3M>).

Співробітництво з закордонними ЗВО у СНАУ реалізується за різними формами: студентська та викладацька академічна мобільність (<https://bit.ly/3itxhDN>), участь в міжнародних конференціях, спільні освітні програми і участь у міжнародних наукових та освітніх організаціях. ЗВО є активним учасником проєктів «Erasmus+».

Міжнародними партнерами СНАУ є: Університет прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф, Чеський університет природничих наук м. Прага та ін. Повний перелік міжнародних університетів-партнерів можна побачити після переходу за посиланням <https://bit.ly/3x93ILB>.

СНАУ підписано понад 90 договорів співробітництва з міжнародними партнерами з 32 країн світу. Так наприклад, викладачі кафедри економіки та підприємництва Башлай С.В., Пізняк Т.І., Пилипенко Н.М., які пройшли міжнародне стажування, підвищували кваліфікацію та взяли участь в закордонних науково-практичних конференціях (<https://bit.ly/38Fp3SK>; <https://bit.ly/3h3UZ8a>; <https://bit.ly/3tePiZI>; <https://bit.ly/3kWeErX>; <https://bit.ly/2WWtXIS>; <https://bit.ly/3zPGTOR>; <https://bit.ly/3n5RkdQ>; <https://bit.ly/3BDXYM4>; <https://bit.ly/3zUBXs8>).

5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Опишіть, яким чином форми контрольних заходів у межах навчальних дисциплін ОП дозволяють перевірити досягнення програмних результатів навчання?

Згідно редакції п.5 «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті», процес оцінювання обов'язково повинен включати формативне та сумативне оцінювання, за потреби може передбачати діагностичне оцінювання, взаємне оцінювання та бути орієнтованим на розвиток самооцінювання. Правила оцінювання, що застосовуються на освітній програмі відображені в профілі освітньої програми (<https://bit.ly/3to0oQw>).

Сумативне оцінювання реалізується відповідно до критеріїв та дозволяє сформулювати судження щодо того, якою мірою студенти досягли очікуваних результатів навчання, є основою для виставлення оцінок, формування рейтингу студентів та присвоєння кредитів ЄКТС чи кваліфікації (освітньої чи професійної) після завершення освітньої програми.

Формативне оцінювання передбачає надання описового зворотного зв'язку студентам вказуючи, що вони роблять добре, що потребує покращення та поради (інструкції) як можна покращити свої результати. Формативне оцінювання передбачає зворотній зв'язок, що є важливою частиною навчального процесу та елементом підтримки студента викладачем, а також дозволяє покращити результати сумативного оцінювання.

Методи оцінювання обираються відповідно до характеру результатів навчання, які оцінюються. Викладачі, які здійснюють оцінювання студентів діють відповідно до вимог Кодексу академічної доброчесності

(<https://bit.ly/3BYkUWR>).

Рівень досягнення результатів навчання студентів оцінюється під час контрольних заходів, основними з яких є поточний (модульний) та підсумковий (семестровий) контроль. Метою поточного оцінювання (контролю) є забезпечення зворотного зв'язку між НПП та здобувачами ВО у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів ВО. Інформація, одержана при поточному оцінюванні (рейтингова оцінка із змістового модуля), використовується як НПП для коригування методів і засобів навчання, так і здобувачами ВО для планування і реалізації самостійної роботи. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формах семестрового екзамену або заліку з конкретного ОК в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою (силабусом) та в терміни, які встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу (<https://bit.ly/2YoXTh3>; <https://bit.ly/3yV28xH>). Здобувач ВО вважається допущеним до підсумкового (семестрового) контролю з конкретного ОК, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом на семестр з цього ОК. Питання пакету завдань для підсумкового (семестрового) контролю здобувачам ВО доводяться заздалегідь.

Яким чином забезпечуються чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти?

Реалізуючи освітній процес за даною ОП, кафедри доводять до здобувачів: вимоги до оцінювання, критерії та процедури оцінювання. Згідно п.15 «Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ» (<https://bit.ly/3toooQw>). В ЗВО передбачається регулярний перегляд процедури щодо оцінювання з урахуванням зауважень, отриманих під час процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти. Формативне оцінювання планується в робочій програмі (силабусі) освітнього компонента, пов'язане із очікуваними результатами навчання та конкретними критеріями оцінювання і надається таким чином, щоб забезпечити його корисність, адекватність, справедливість та своєчасність (п. 2.4.6 Положення <https://bit.ly/2UJSRdx>). Оперативним каналом інформування здобувачів про зміст ключових елементів дисципліни (силабус, зв'язок із ЗВО, кафедрою чи викладачем, графік навчання, критерії оцінювання) є застосування платформи Moodle (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/>), а також використання сервісів для відеоконференцій (наприклад, Zoom, Meet) чи проведення групових досліджень та самооцінки знань на онлайн-платформах (Google Classroom, Mentimeter, Kahoot та ін.). Результати самостійної роботи студентів оцінюються за загальноприйнятими в ЗВО принципами та у відповідності з вимогами «Положення про організацію самостійної роботи студентів та контроль за нею у СНАУ» (<https://bit.ly/3Dg2UIF>). Оцінювання в межах кваліфікаційної атестації здобувачів відбувається шляхом підготовки та публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра, згідно Стандарту ВО України.

Яким чином і у які строки інформація про форми контрольних заходів та критерії оцінювання доводяться до здобувачів вищої освіти?

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання визначаються у робочій програмі (силабусі) освітнього компонента і доводяться до здобувачів вищої освіти у відповідності із «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті» (<https://bit.ly/3toooQw>). На офіційному сайті Університету, на сторінці факультету Економіки і менеджменту щорічно оприлюднюється зведений графік навчальної роботи студентів із зазначенням проміжних атестацій, модульних заходів та залікових тижнів (<https://bit.ly/3yV28xH>). Розклад занять розміщений на порталі Університету (<https://portal.snau.edu.ua/index.php>). Критерії оцінювання знань здобувачів освіти з відповідних ОО зазначені в розділі 5 робочої навчальної програми (силабусу). Іспити проводяться згідно із розкладом, який доводиться до відома викладачів і здобувачів освіти не пізніше, як за місяць до початку семестрового контролю на порталі Університету (<https://portal.snau.edu.ua/index.php>), (опція – «Розклад групи»). Про поточні та контрольні навчальні заходи студенти також можуть бути проінформовані викладачами через відповідні групи, створені в мережах Viber, Telegram, а також в режимі використання інформаційної функції навчальної платформи Moodle. Для оцінювання рівня поінформованості студентів щодо оцінювання та контрольних заходів передбачені відповідні питання під час анкетування після вивчення ОК.

Яким чином форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)?

спеціальністю 051 «Економіка» (<https://bit.ly/2Yqc1N7>) визначено, що атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. У змісті ОП «Економіка місцевого розвитку» (<https://bit.ly/3tqeCfA>) передбачено, що атестація випускників освітньо-професійної програми «Економіка місцевого розвитку» спеціальності 051 «Економіка» проводиться у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження ступеня магістра з присвоєнням кваліфікації: магістр з економіки місцевого розвитку. Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання проблеми в сфері місцевого економічного розвитку чи розробку проекту соціально-економічного розвитку території (<https://bit.ly/3nde5fV>).

Яким документом ЗВО регулюється процедура проведення контрольних заходів? Яким чином забезпечується його доступність для учасників освітнього процесу?

Процедуру проведення контрольних заходів регулює, в першу чергу, «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті» (<https://bit.ly/3toooQw>).

Результати складання екзаменів, диференційованих заліків, захистів курсових проектів (робіт) та практики оцінюються за 4-бальною національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), 100-бальною шкалою. Заліки оцінюються за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано»), 100-бальною шкалою. Результати екзаменів і заліків заносяться до екзаменаційної відомості, залікової книжки (позитивні результати), індивідуального навчального плану студента та навчальної картки студента. Критерії та конкретні форми оцінювання рівня здобуття студентами результатів навчання в межах освітнього компонента визначаються робочою навчальною програмою і доводиться здобувачам вищої освіти на першому лекційному занятті лектором. Результати рейтингу успішності студентів оприлюднюються на порталі Університету (<https://bit.ly/2XM55U6>).

Яким чином ці процедури забезпечують об'єктивність екзаменаторів? Якими є процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів? Наведіть приклади застосування відповідних процедур на ОП

У «Положенні» (<https://bit.ly/3toooQw>) визначено, що правила оцінювання, що застосовуються на ОП відображені в профілі ОП. Відповідальність за належне оцінювання в межах кваліфікаційної атестації покладається на гаранта та випускві кафедри.

Формативне оцінювання планується в РНП (силабусі), пов'язане із очікуваними результатами навчання та конкретними критеріями оцінювання і надається таким чином, щоб забезпечити його корисність, адекватність, справедливість та своєчасність.

Семестрові екзамени складаються студентами у період екзаменаційних сесій згідно з розкладом, який затверджується деканом факультету і доводиться до викладачів і студентів не пізніше, ніж за місяць до початку сесії. Відхилення від розкладу екзаменів неприпустимо.

З метою запобігання проявів недоброчесності у СНАУ запроваджено приймання контрольних заходів з відео фіксацією, записом та передачею відеоматеріалів до відділу якості. Процедури запобігання конфлікту інтересів та інших правил академічної етики регулюються «Кодексом» (<https://bit.ly/3mwIncU>). У випадках виникнення конфліктної ситуації при складанні іспиту за мотивованою заявою здобувача ВО чи викладача, деканом створюється комісія для приймання екзамену (заліку), до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату, профспілкового комітету студентів та органу студентського самоврядування. За час впровадження ОП «Економіка місцевого розвитку» випадків оскарження результатів чи скарг щодо об'єктивності екзаменаторів не було.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок повторного проходження контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

У «Положенні» (<https://bit.ly/3toooQw>) визначено, що правила оцінювання, що застосовуються на ОП відображені в профілі ОП. Відповідальність за належне оцінювання в межах кваліфікаційної атестації покладається на гаранта та випускві кафедри.

Формативне оцінювання планується в РНП (силабусі), пов'язане із очікуваними результатами навчання та конкретними критеріями оцінювання і надається таким чином, щоб забезпечити його корисність, адекватність, справедливість та своєчасність.

Семестрові екзамени складаються студентами у період екзаменаційних сесій згідно з розкладом, який затверджується деканом факультету і доводиться до викладачів і студентів не пізніше, ніж за місяць до початку сесії. Відхилення від розкладу екзаменів неприпустимо.

З метою запобігання проявів недоброчесності у СНАУ запроваджено приймання контрольних заходів з відео фіксацією, записом та передачею відеоматеріалів до відділу якості. Процедури запобігання конфлікту інтересів та інших правил академічної етики регулюються «Кодексом» (<https://bit.ly/3mwIncU>). У випадках виникнення конфліктної ситуації при складанні іспиту за мотивованою заявою здобувача ВО чи викладача, деканом створюється комісія для приймання екзамену (заліку), до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату, профспілкового комітету студентів та органу студентського самоврядування. За час впровадження ОП «Економіка місцевого розвитку» випадків оскарження результатів чи скарг щодо об'єктивності екзаменаторів не було.

Яким чином процедури ЗВО урегулюють порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів? Наведіть приклади застосування відповідних правил на ОП

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою студента чи викладача, деканом створюється комісія для приймання екзамену (заліку), до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату, профспілкового комітету студентів та органу студентського самоврядування. Перескладання екзаменаційної оцінки для підвищення її рівня на підставі мотивованої заяви студента допускається не більше, ніж з трьох дисциплін за весь період навчання. Дозвіл на перескладання дисциплін надається проректором з науково-педагогічної та навчальної роботи за заявою студента погодженою деканом факультету – п. 9.17 Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті (<https://bit.ly/3toooQw>).

Прикладів застосування відповідних правил за ОП «Економіка місцевого розвитку» не було.

Які документи ЗВО містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності?

До переліку внутрішніх нормативних документів, що стосуються політики, стандартів і процедур дотримання академічної доброчесності студентами та викладачами Сумського НАУ, належать наступні:

– Політика Сумського національного університету у сфері забезпечення якості освіти у відповідності до «Стандартів та положень щодо забезпечення якості у сфері вищої освіти європейського простору» – <https://bit.ly/38e4qNb> ;

– Кодекс академічної доброчесності (<https://bit.ly/3BYkUWR>);
– Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ (<https://bit.ly/2Wkmq5V>);
– Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в Сумському національному аграрному університеті (<https://bit.ly/3VgeMJb>);
– Положення про Раду із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Сумського національного аграрного університету – <https://bit.ly/3gvS73m>;
– а також відповідні рішення Вченої та методичної рад ЗВО, рішеннях рад факультетів, методичних рекомендаціях щодо захисту кваліфікаційних робіт тощо.
Крім того, Кодекс академічної етики (<https://bit.ly/3mwIncU>) встановлює етичні норми відносин в академічному середовищі, якими керуються учасники університетської спільноти ЗВО.
Створена Комісія з академічної етики у складі 12 осіб (<https://bit.ly/2WxPYgu>).

Які технологічні рішення використовуються на ОП як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності?

Технологічними інструментами протидії порушенням академічної доброчесності виступають спеціальні програмні засоби Unicheck (unicheck.com), що належить ТОВ «Антиплагіат» (договір №29 від 25.03.2019 року) та програмний продукт ТОВ «Плагіат» StrikePlagiarism.com (договір № 18-3-3 від 18.03.2019 року), через яку проводиться перевірка на наявність текстових запозичень; проведення іспитів, захистів звітів в режимі прозоро (відео зйомка, присутність комісії). По завершенню повного процесу перевірки текстів на плагіат, включаючи повторну перевірку, сформовані звіти подібності та один примірник рішення Експертної ради, відповідальні особи на рівні факультетів в обов'язковому порядку надають Адміністратору антиплагіат-системи університету.
Відповідно до наказу «Про запобігання та протидію корупційним проявам і зловживанням в період проведення контрольних заходів у Сумському НАУ» (<https://bit.ly/3jcTHcj>) визначені телефони гарячої лінії. Визначений порядок інформування здобувачів та викладачів про роботу телефонів гарячої лінії і часи прийому з особистих питань ректора університету, першого проректора, помічника ректора.

Яким чином ЗВО популяризує академічну доброчесність серед здобувачів вищої освіти ОП?

Функціонування ОС, метою якого є формування нульової терпимості до будь-яких проявів академічної недоброчесності (фальсифікація даних, шахрайство, крадіжка, плагіат, підкуп, купівля та продаж творів, презентація твору інших авторів як власного, невиправдане співавторство, обман під час іспитів та інша недоброчесна поведінка) забезпечується популяризацією академічної доброчесності через освітні заходи (онлайн семінари (<https://bit.ly/3Eo9HGN>), дискусії, ознайомлення з напрацьованими у вітчизняному ОС матеріалами щодо важливості дотримання академічної доброчесності.
ЗВО розвиває підходи до забезпечення академічної доброчесності та бере участь у міжнародному проекті «Academic IQ» (Академічна доброчесність у системі внутрішнього забезпечення якості освіти в університетах <https://bit.ly/3gnnyvR>, <https://bit.ly/3kUQ1LN>).
В Сумському НАУ здобувачами освіти створене мотивуюче відео <https://www.youtube.com/watch?v=dzuSWmS5elA>.
Висвітлення інформації щодо академічної доброчесності знаходиться на офіційному сайті - <https://bit.ly/3cwBtid>.
Крім того, існують процедури контролю за проведенням заліково-екзаменаційної сесії, які діють відповідно до Наказу ректора (<https://bit.ly/3jcTHcj>), де визначені телефони гарячої лінії, механізм звернення через «Скриньку довіри».
Інформація щодо вимог та санкцій у разі порушення академічної доброчесності наведена у РП (силабусі) кожного ОК, доводиться викладачем на першому занятті, таким чином відбувається постійне інформування студентів щодо недопущення проявів академічної недоброчесності.

Яким чином ЗВО реагує на порушення академічної доброчесності? Наведіть приклади відповідних ситуацій щодо здобувачів вищої освіти відповідної ОП

Згідно ч. 6 ст. 42 Закону України «Про освіту» (<https://bit.ly/3jkhSTs>) та Кодексу академічної доброчесності СНАУ (<https://bit.ly/3BYkUWR>), за порушення академічної доброчесності студенти можуть бути притягнені до наступних видів академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.
У випадку виявлення низького рівня оригінальності кваліфікаційної роботи здобувача, експертною комісією ініціюється рішення про недопущення роботи до захисту. При виявленні високого рівня запозичень (наявність плагіату) здобувача вищої освіти на факультеті створюється експертна комісія, склад якої затверджується з науково-педагогічних працівників відповідних кафедр.
Протягом реалізації цієї освітньої програми випадків порушення академічної доброчесності не виявлено. У РП (силабус) кожного ОК передбачено санкції за порушення академічної доброчесності.

6. Людські ресурси

Яким чином під час конкурсного добору викладачів ОП забезпечується необхідний рівень їх професіоналізму?

В СНАУ проведення конкурсного відбору НПП даної ОП та забезпечення необхідного рівня їх професіоналізму

здійснюється у відповідності до Порядку (<https://bit.ly/3iDbucV>), яким визначаються особливості і вимоги до проведення конкурсного відбору та вимоги до професійного рівня викладачів, що проходять відбір на отримання посад НПП. Конкурсний добір викладачів проводиться у відповідності до процедури відбору професійних кадрів на основі пунктів 2.5, 2.6, 3.1-3.15, 4.1-6.7 даного нормативного документу.

Під час підписання трудового договору (контракту) із НПП висувається наступний перелік вимог та критеріїв відбору до претендентів на заміщення посад (у тому числі і при переукладанні контракту на нові терміни): були опубліковані наукові статті у наукових виданнях, що індексуються у базах Scopus та WoS; були опубліковані наукові статті у фахових наукових виданнях; виконується наукова робота за конкретною формалізованою тематикою або науковим напрямком кафедри; публікуються підручники, навчальні посібники, монографії; участь у наукових конференціях як мінімум 2 рази на рік; здійснюється керівництво науковою роботою здобувачів ВО із відповідною публікацією матеріалів досліджень (наукова студентська робота на конкурс або науковий гурток); розробка електронних навчальних матеріалів в тому числі іноземними мовами; участь у програмах підвищення кваліфікації з отриманням відповідного сертифіката; своєчасне проходження підвищення кваліфікації у повному обсязі; заняття конкретною навчальною, методичною та організаційною роботою.

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином ЗВО залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

СНАУ залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу за різними напрямками: широке залучення роботодавців до експертного оцінювання ОП та НП підготовки; розробка ОП у частині визначення цілей програм, ПК та ПР навчання за даною ОП, корегування змісту ОК, експертного оцінювання рівня підготовки випускників до професійної діяльності (<https://bit.ly/3gL9w8k> <https://bit.ly/2Ww1xp2>), консультування відносно новітніх тенденцій розвитку спеціальності, збільшення кількості баз виробничих та переддипломних практик здобувачів вищої освіти в громадах (<https://bit.ly/3zHUEyZ>); проводяться семінари-дискусії щодо напрямків розвитку громад за участю викладачів кафедри, слухачів даної ОП, фахівців та експертів з місцевого економічного розвитку (<https://bit.ly/3zuZOyv>). Студенти та викладачі мають змогу ознайомитись з питаннями сучасного стану та перспективами розвитку громад та інше. Крім того, у СНАУ залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу відбувається через Експертні ради роботодавців згідно Положення про (<https://bit.ly/2Lfjljij>), наказу ректора №327-к від 31.08.2021 «Про Експертну раду роботодавців» та через реалізацію ОК з орієнтацією на практичну підготовку згідно Положення (<https://bit.ly/3ixcA9L>). Симбіоз цих форм дозволяє здобувачу за даною ОП адаптуватись до умов роботи на майбутній посаді, а роботодавцю залучити фахівця, який здатен у повному обсязі до якісного виконання покладених на нього професійних обов'язків уже з моменту початку професійної діяльності.

Опишіть, із посиланням на конкретні приклади, яким чином ЗВО залучає до аудиторних занять на ОП професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

У Сумському НАУ постійно займаються залученням роботодавців до освітнього процесу за ОП у різних формах (<https://bit.ly/3gicqoU>, <https://bit.ly/3iu56Vf>, <https://bit.ly/3veaUVk>).

В освітньому середовищі факультету економіки і менеджменту в тому числі і даної освітньої програми стратегічним пріоритетом є залучення авторитетних фахівців-дослідників та професіоналів практиків для читання лекцій, так для здобувачів освіти були проведені дві лекції:

- в рамках викладання дисципліни «Стратегічне планування та програмування в економічному розвитку територій» на платформі Zoom відбулась «гостьова лекція» д.е.н., професора, заслуженого діяча науки і техніки України, професора кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування Сумського державного університету Мельника Л.Г. на тему «Майбутнє в світлі промислових революцій: досвід ЄС і практика України» (<https://bit.ly/3mXN1Bc>);

- експертом з питань організації публічних закупівель, к.е.н., доцентом кафедри економіки та бізнесу Харківського національного університету будівництва та архітектури, членом громадської організації «Лабораторія креативних ідей» Халіною Веронікою Юрївною була прочитана лекція на тему " «Публічні закупівлі: теорія та практика» (<https://bit.ly/3mPLpJx>).

Опишіть, яким чином ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів ОП? Наведіть конкретні приклади такого сприяння

Підвищення професійного рівня викладачів ОП регламентує Положення (<https://bit.ly/3toooQw>) (розділ 12 п. 12.3) та Положення (<https://bit.ly/3gl1suc>), яким визначається порядок підвищення кваліфікації (стажування) науково-педагогічного персоналу університету. Для підвищення кваліфікації викладачі ОП мають можливість пройти курси підвищення кваліфікації Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації СНАУ (<https://center.snau.edu.ua/>) згідно Положення (<https://bit.ly/3zXPosQ>). ЗВО забезпечує підвищення кваліфікації (стажування) педагогічних і НПП не рідше, ніж один раз на п'ять років. НПП має право по бажанню обирати форми, види, суб'єктів підвищення кваліфікації, результати якої враховуються під час обрання на посаду. Обсяг підвищення кваліфікації (стажування) протягом п'яти років – не менше 6 кред. ЄКТС (за програмою підвищення кваліфікації/ стажування відповідно до профілю кафедри – не менше 4 кред.). У 2020 році науково-педагогічний персонал, що залучений до викладання на ОП пройшли: к.е.н., доцент Пізняк Т. І. пройшла міжнародне стажування у Вищій школі управління і адміністрації в Ополі (Польща) (<https://bit.ly/2WV8b84>), к.е.н., старший викладач Харченко Т.О. пройшла курс навчання «Сталий економічний розвиток громад в посткризовий період» (<https://bit.ly/3h6FEUc>), доцент Башлай С. В. успішно закінчив курс «Створення інституцій місцевого економічного розвитку громад» (<https://bit.ly/3thdeLU>), а також успішно закінчив он-лайн курс «Місцевий економічний розвиток: виклики та інструменти» (<https://bit.ly/3zK47FX>).

Продемонструйте, що ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності

ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності шляхом стимулювання підвищення фаховості та розвитку викладацької НПП, що регламентується Статутом (<https://bit.ly/3indlSR>), Положенням (<https://bit.ly/3gl1suc>), Колективним договором зі змінами (<https://bit.ly/3csWXXM>, <https://bit.ly/3gcQwQi>) та Положенням (<https://bit.ly/2Sgwo6R>).

Завдяки курсам підвищення кваліфікації (стажуванню), проходить професійний розвиток НПП. Метою цього є вдосконалення професійної підготовки, шляхом поглиблення і розширення професійних знань, умінь і навичок, набуття досвіду виконання додаткових завдань та обов'язків у межах ОП. Підвищення кваліфікації (стажування) викладачів проводиться не рідше, ніж один раз на п'ять років, причому за викладачем на стажуванні зберігається середня заробітна плата. Заохочення розвитку викладацької майстерності представлене як матеріальними (преміювання) так і нематеріальними чинниками (подяка ректора, представлення співробітника до державних нагород та почесних звань тощо <https://bit.ly/3DOU6d6>). Щоб визначити кращих НПП було запроваджено рейтингову систему оцінки діяльності (<https://bit.ly/3iBVVlx>), регламентовану Положенням (<https://bit.ly/3t00oQw>). Згідно Додатку 2 до Колективного договору (<https://bit.ly/3csWXXM>) визначається організація оплати праці, порядок призначення та виплати премій, порядок виплати матеріальної допомоги. Рейтингове оцінювання діяльності НПП є одним із шляхів стимулювання росту викладацької майстерності та мотивування викладачів і підвищення якості роботи (<https://bit.ly/3iBVVlx>).

7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Продемонструйте, яким чином фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення ОП забезпечують досягнення визначених ОП цілей та програмних результатів навчання?

Фінансові ресурси, МТР та НМЗ освітнього простору сприяє досягненню цілей та програмних результатів даної ОП. Інформація про фінансово-економічну діяльність ЗВО (<https://bit.ly/3vgbkL3>). Перспективний план роботи СНАУ передбачає планування фінансових ресурсів, які забезпечують стратегією його розвитку відповідно до діючого Положення (<https://bit.ly/3cvdSOQ>).

Здобувачі ВО та освітній процес забезпечені такими МТР: наукова бібліотека, соціальна інфраструктура, навчально-лабораторне обладнання у відповідності до Ліцензійних умов впровадження освітніх послуг. Надання освітніх послуг забезпечене навчальними площами, технічними засобами навчання та комп'ютерними класами.

Для забезпечення навчального процесу на факультеті ЕіМ функціонують 5 комп'ютерних класів, бібліотека (<https://bit.ly/3zeBrFz>; <https://bit.ly/357fBFY>), електронним репозиторієм (<https://bit.ly/3iAuAzс>, <https://bit.ly/3zg5HQe>). Крім того, у гуртожитку №2 функціонує читальна зала, які відкрита для доступу з 17:00 до 20:00.

Здобувачі ВО повністю забезпечені навчальними підручниками та посібниками, методичними рекомендаціями і мають доступ до електронної системи навчання та тестування на платформі MOODLE (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle>). В навчальних курсах містяться тексти матеріалів лекційних занять, практичних занять, матеріалів тем для самостійного вивчення, а також тестові питання та завдання до всіх видів проміжного контролю з можливістю проходження семестрового контролю.

Продемонструйте, яким чином освітнє середовище, створене у ЗВО, дозволяє задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти ОП? Які заходи вживаються ЗВО задля виявлення і врахування цих потреб та інтересів?

Для задоволення потреб та інтересів здобувачів ВО у ОС СНАУ активно працює студентське самоврядування (<https://bit.ly/3vixAUp>), яке представляє та захищає інтереси здобувачів ВО. Функціонує профспілка студентів та аспірантів (<https://bit.ly/3v8yUtf>), створені «Скриньки довіри». Представники студентського самоврядування є членами вчених рад (<https://bit.ly/3cAnvM7>), Ради із забезпечення якості вищої освіти (<https://bit.ly/3cVMajE>), що дає можливість їм приймати участь у прийнятті рішень з дотриманням інтересів здобувачів ВО. Проводяться опитування (анкетування) та обговорення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти (<https://bit.ly/3zKmhYq>). Так при відповіді на питання «Чи задовольняє Вас рівень матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу для досягнення цілей навчальної дисципліни?» переважна більшість опитаних 89,0 % відповіли «так», 1,0% – «скоріше так, ніж ні». З метою удосконалення доступу здобувачів вищої освіти до дистанційних умов навчання, особливо в умовах глобальної пандемії, на факультеті у 2021 році відкрита навчально-наукова лабораторія інформаційних технологій дистанційного навчання.

Проводиться ознайомлення і інформування здобувачів вищої освіти щодо особливостей спеціальності (гостьова лекція, зустрічі з гарантом).

Враховуючи виклики сьогодення, які пов'язані з світовою пандемією COVID у СНАУ є накази у відповідності до Постанови КМУ (<https://bit.ly/3wdYIWd>). Дистанційний процес навчання забезпечує сформоване віртуальне ОС (на платформі Moodle (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle>)).

Опишіть, яким чином ЗВО забезпечує безпечність освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти (включаючи психічне здоров'я)?

СНАУ забезпечує дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу при організації процесу навчання. В закладі вищої освіти створено безпечні умови для навчання, навчально-виховного процесу, комфортної міжособистісної взаємодії, що сприяє емоційному стану здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників.

Питанням організації безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти інших

учасників освітнього процесу займаються співробітники відділу виховної роботи (<https://bit.ly/3grWYvb>).
Забезпеченням адаптивного, комфортного та безпечного освітнього простору для молоді, збереженням і укріпленням психологічного здоров'я, здійсненням психолого-педагогічної підтримки по становленню і розвитку особистості здобувача вищої освіти займається психологічна служба (<https://bit.ly/2ToKfso>).
У ЗВО безпечність ОС для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти забезпечується шляхом додержання нормативно-правових актів, а також за допомогою взаємодії підрозділів університету з охорони праці, експлуатаційно-технічної служби, медичного пункту, відділу виховної роботи та психологічною службою.
Складовими діяльності ЗВО у створенні безпечного освітнього середовища являються: сприяння в забезпеченні захисту прав і законних інтересів учасників ОП; виявлення і облік тих, хто потребує соціально-педагогічної і психологічної допомоги; інформування адміністрації та зацікавлених органів про порушення прав і законних інтересів та інше.

Опишіть механізми освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки здобувачів вищої освіти? Яким є рівень задоволеності здобувачів вищої освіти цією підтримкою відповідно до результатів опитувань?

Освітній, організаційний, інформаційний, консультаційний та соціальний супровід та підтримку здобувачів вищої освіти забезпечується на рівні відповідних структурних підрозділів університету: деканату, кафедр факультету, наукової бібліотеки, центру дистанційного навчання, виховного, навчального і міжнародного відділів. Супровід забезпечується за рахунок комунікації з кураторами, навчально-педагогічними працівниками, працівниками деканату, студентським самоврядуванням, профспілковою організацією студентів та аспірантів, відділів і психологічної служби.

Підтримка освітнього процесу забезпечується шляхом доступу до дистанційних курсів у середовищі Moodle (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle>) та ресурсів бібліотеки, on-line матеріалів (<https://bit.ly/3zeBrFz>, <https://bit.ly/3grOb3s>, <https://bit.ly/357BFY>, <https://bit.ly/3iAuA3c>, <https://bit.ly/3zg5HQe>).

Організаційна підтримка здійснюється через відповідні правила безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, передбачені Концепцією освітньої діяльності СНАУ (<https://bit.ly/3gcPa6Z>).

Зокрема, на території студентського містечка обмежено рух транспорту (допускається лише службовий за умови обґрунтованої потреби) та здійснюється патрулювання.

Інформаційна підтримка реалізується через повне оприлюднення інформації щодо ОП на сайтах університету (<https://snau.edu.ua>) та факультету економіки та менеджменту (<https://eim.snau.edu.ua>), доведення необхідної інформації щодо ОК до здобувачів ВО викладачами відбувається на сторінці ОП «Економіка місцевого розвитку» (<https://bit.ly/3kTneYc>); а також постійна взаємодія адміністрації (деканату) зі здобувачами ВО через студентське самоврядування та профспілкову організацію. Також інформаційна підтримка здобувачів ВО ОП здійснюється через соціальні мережі, зокрема сторінку ФіМ і кафедри економіки та підприємництва у Facebook (<https://www.facebook.com/FEMSNAU>, <https://www.facebook.com/economicSNAU>).

Консультативна підтримка надається гарантом ОП, завідувачами кафедр, НПП в процесі реалізації ОП. Здобувачі ВО можуть отримати консультації з питань професійної діяльності у НПП, консультації юриста (в тому числі і з питань, не пов'язаних з професійною діяльністю), консультації психолога тощо.

Для забезпечення соціальної підтримки здобувачів ВО діє профспілка студентів та аспірантів (<https://bit.ly/3v8yUtf>). Завданнями профспілки є контроль за дотриманням безпечних умов навчання та побуту, організація оздоровчого та культурного відпочинку серед здобувачів ВО тощо.

Періодичні опитування здобувачів освіти за ОП заочної форми навчання проводяться щоразу в кінці сесії. Вони показують, що в цілому мають достатній рівень підтримки даної ОП (<https://bit.ly/3jHfQQ2>; <https://bit.ly/2VjohYI>).

Яким чином ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами? Наведіть посилання на конкретні приклади створення таких умов на ОП (якщо такі були)

Згідно «Концепція освітньої діяльності Сумського національного аграрного університету» (<https://bit.ly/3gcPa6Z>) та Положення (<https://bit.ly/3xeG9RH>) університет розвиває інклюзивне освітнє середовище для спільного навчання і розвитку та здобуття якісної освіти особами з особливими фізичними потребами, урахуванням їхніх потреб та можливостей. Згідно ч. 2 ст. 30 Закону України «Про освіту» пункту про умови доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами у ЗВО проведено обстеження будівель та прилеглої до них території з метою визначення доступності навчальних приміщень для осіб з особливими освітніми потребами та інших маломобільних груп населення. Для забезпечення доступності навчальних приміщень для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення було розроблено комплекс заходів, які передбачаються в «Концепції освітньої діяльності Сумського національного аграрного університету» та «Положенні про організацію інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами у СНАУ», саме встановлено пандуси в корпусах і гуртожитках, заняття для таких груп повинні плануватися на перших поверхах корпусів, супровід (надання допомоги) особам з інвалідністю та ін.

Вступ до університету таких осіб регламентовано у Правилах прийому до Сумського НАУ, які розміщені на офіційному веб-сайті університету (<https://bit.ly/3gjVcQI>).

За період реалізації освітньої програми вступу осіб з особливими освітніми потребами не було.

Яким чином у ЗВО визначено політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій (включаючи пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією)? Яким чином забезпечується їх доступність політики та процедур врегулювання для учасників освітнього процесу? Якою є практика їх застосування під час реалізації ОП?

У закладі вищої освіти політика та процедури стосовно врегулювання конфліктних ситуацій на нормативному рівні

врегульовано Статутом (<https://bit.ly/zindlSR>), Кодексом академічної етики (<https://bit.ly/3x82mRv>), Положенням про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/3toooQw>), Концепцією освітньої діяльності (<https://bit.ly/3gcPa6Z>), Наказом про запобігання та протидію корупційним проявам і зловживанням в період проведення контрольних заходів у Сумському НАУ (<https://bit.ly/3vfkSkfE>).

Політика та процедури врегулювання конфліктних ситуацій реалізується адміністрацією СНАУ разом із психологічною службою (<https://bit.ly/2ToKfso>). Вона в себе включає: просвітницькі заходи, метою яких є надання доступних і якісних послуг у сфері практичної психології, спрямованих на збереження і укріплення психологічного здоров'я всіх учасників навчально-виховного процесу; участь у забезпеченні адаптивного і комфортного освітнього простору для студентської молоді, здійснення психолого-педагогічної підтримки становлення й розвитку особистості здобувача вищої освіти. За ініціатив психологічної служби проводяться заходи щодо профілактики ситуацій, пов'язаних із сексуальним домаганням, поширенням СНІДу, дискримінацією, торгівлею людьми, булінгу та корупції. Інформацію можна проглянути за посиланнями (<https://bit.ly/2SuT2rY>, <https://bit.ly/3wffRia>, <https://bit.ly/3vfk5K>).

Процедуру врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних з корупцією, регулюють Антикорупційна програма (<https://bit.ly/2RKlMwJ>, <https://bit.ly/2RKJI34>).

Процедури врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями та дискримінацією, здійснюються на основі Положення про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації у СНАУ (<https://bit.ly/3vdJ7Vk>).

Заходи з врегулювання конфліктних ситуацій є доступними для учасників освітнього процесу. Існує гаряча лінія, а також здійснюється перевірка і облік звернень учасників освітнього процесу через «Скриньку довіри», проводиться аналіз їх змісту та інформування ректора університету про випадки, що потребують невідкладного вирішення. Дана процедура є дієвою та ефективною і сприяє гармонійній роботі університету під час провадження освітньої діяльності.

Випадків виникнення конфліктних ситуацій з приводу сексуальних домагань, дискримінації та корупції в межах освітньої програми не було.

8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Яким документом ЗВО регулюються процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП? Наведіть посилання на цей документ, оприлюднений у відкритому доступі в мережі Інтернет

Процедура розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП визначені та регулюються Положенням про освітні програми у СНАУ (<https://bit.ly/3gjO8pC>). Цим Положенням передбачається порядок розроблення освітньої програми, її самоаналіз, затвердження, порядок відкриття і закриття, реалізації, моніторингу та періодичного перегляду. Повноваження та відповідальність в частині виконання цих процедур визначені разом з цим Положенням також Положенням про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і супроводження освітніх програм у СНАУ (<https://bit.ly/3goBUwd>).

Згідно з Положенням про освітні програми в університеті перегляд (удосконалення) освітніх програм здійснюється у формах оновлення або модернізації. Оновлення - у частині всіх ОК, крім цілей і ПРН. Діючі ОП переглядають щорічно. Підставою для оновлення ОП можуть виступати: ініціатива гаранта ОП, академічної спільноти, результати оцінювання якості ОП; об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і / або інших ресурсних умов реалізації ОП, затвердження стандартів вищої освіти. Модернізація ОП - більш значуща зміна в її змісті та умовах реалізації, ніж у разі планового оновлення (включення спеціалізацій, в разі незадовільних висновків про її якість в результаті самоперевірки, за результатами різних процедур оцінювання якості ОП; врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, в яких реалізується ОП, змін ринку освітніх послуг або ринку праці.

Останнє удосконалення освітньої програми через її модернізацію проводилося в березні 2021 р. (протокол №1 від 16.03.2021 р. <https://bit.ly/3gZ29dO>).

Опишіть, яким чином та з якою періодичністю відбувається перегляд ОП? Які зміни були внесені до ОП за результатами останнього перегляду, чим вони були обґрунтовані?

Перегляд освітньої програми відбувається щорічно. Ініціатором, зазвичай, виступають гарант та проектна група освітньої програми (протокол №1 від 16.03.2021 р. <https://bit.ly/3gZ29dO>).

Робота над модернізацією ОП проводиться паралельно з роботою над удосконаленням навчального та робочого планів. Був проведений самоаналіз освітньої програми 2020 року. При модернізації ОП було враховано Наказ ректора №12-к від 18.01.2021 року «Про особливості формування навчальних планів на 2021-2022 навчальний рік» та результати обговорення освітньої програми, яке відбувається із залученням всіх груп стейкхолдерів (<https://bit.ly/3gEmVPq>). У відповідності до Наказу ректора №12-к від 18.01.2021 року проектною групою був змінений навчальний план та введений обсяг освітніх компонентів обсягом кратності 5,0 кредитів.

Удосконалення ОП передбачало: по-перше, скорочення згідно наказу ректора кількості компонент за рахунок оптимізації розподілу та закріплення програмних компетентностей і результатів навчання; по-друге, враховуючи пропозиції академічної спільноти, з метою більш якісної підготовки кваліфікаційної роботи було введено ОК Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності; по-третє, було змінено форми подання та переліку вибіркового освітніх компонентів (вибіркові освітні компоненти у структурі навчального плану представлено списком, а їх перелік представлено згідно додатку Б до профілю ОП, також розширено цикл вибіркового компонент за рахунок освітніх компонент, спрямованих на розвиток фахових компетентностей).

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як здобувачі вищої освіти залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості, а їх позиція береться до уваги під час перегляду ОП

Здобувачі ВО залучені до процесу періодичного перегляду ОП шляхом анкетування, процедури опитування, а також проведення відкритих зустрічей та обговорень з гарантом та НПП освітньої програми.

Анкетування якості та задоволеності півнем викладання, а також якістю подання навчального матеріалу проводиться анонімно в особистому кабінеті здобувача в системі Moodle (<https://bit.ly/38D6Yoi>). Результати анкетування доводяться до відома здобувачів та аналізуються на засіданні кафедри, на основі обговорення приймаються рішення про внесення змін в ОП. Крім того здобувачі вищої освіти приймають участь у процесі удосконалення внутрішнього забезпечення якості, шляхом анкетування щодо задоволеності форм і методів викладання освітніх компонентів кожного курсу (<https://bit.ly/38D6Yoi>). При бажанні, кожен здобувач може запропонувати під час навчального процесу та обговорення змін до ОП, власне бачення покращення освітнього компоненту та освітнього процесу в цілому. Так, наприклад, під час обговорення освітньої програми було внесено пропозицію стосовно об'єднання деяких дисциплін (<https://bit.ly/3vH9Qki5>). Дана пропозиція врахована шляхом скорочення кількості освітніх компонент та об'єднання курсів "Основи місцевого розвитку" та "Економіка розвитку сільських територій" (враховуючи той факт, що абсолютна більшість здобувачів освіти працюють в сільських громадах).

Яким чином студентське самоврядування бере участь у процедурах внутрішнього забезпечення якості ОП

Представники органів студентського самоврядування (голова студентського самоврядування - студентський ректор, заступник голови студентського самоврядування з наукової та навчальної роботи - студентський проректор) є членами Ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СНАУ, а також членами Вченої ради СНАУ. Представники студентського самоврядування мають право брати участь в обговоренні політики щодо контролю освітнього процесу; у вирішенні спірних ситуацій, що можуть виникнути між здобувачами вищої освіти та представниками адміністрації/науково-педагогічними працівниками; подавати пропозиції щодо змісту навчальних планів та освітніх програм; делегувати членів до складу вченої ради Університету, а також інших колегіальних та робочих органів СНАУ. Члени студентського самоврядування на рівні факультету (студентський декан та голова студентського профкому факультету) (<https://bit.ly/3vixAUp>, <https://bit.ly/3v8yUtf>) є членами Вченої ради факультету, яка розглядає пропозиції та зауваження щодо змісту освітніх програм та її складових (освітніх компонентів, навчальних планів тощо).

Студентське самоврядування на основі узагальнення зауважень та пропозицій здобувачів вищої освіти щодо удосконалення організації освітньо-наукового процесу та після обговорення на вченій раді факультету подають пропозиції адміністрації університету зі шляхами і напрямками щодо їх вирішення.

Продемонструйте, із посиланням на конкретні приклади, як роботодавці безпосередньо або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості

Система забезпечення якості вищої освіти Сумського НАУ дозволяє проводити процедури урахування думок зовнішніх стейкхолдерів.

За ОП процес долучення роботодавців описаний у звіті самооцінювання до процесу розроблення ОП (критерії 1) та до процесу реалізації (критерій 6). У процесі розроблення освітніх програм – експертна оцінка роботодавців щодо програмних результатів навчання, що підтверджується наданими рецензіями (<https://bit.ly/3jltvqc>; <https://bit.ly/3jJzhrK>; <https://bit.ly/3tcYJsN>; <https://bit.ly/3ngNX3R>).

Організаційно присутність роботодавців у процедурах забезпечення якості закріплена у нормативній площині через створення експертних рад роботодавці (наказ №327-к від 31.08.2021 р. «Про Експертну раду») і відповідальні за конкретні процедури забезпечення якості співпрацюють з експертними радами відповідно до своїх функцій. Отже, роботодавці можуть вносити пропозиції щодо вдосконалення освітньої програми через особисте спілкування з представниками робочої групи, гарантом, адміністрацією університету та приймаючи участь у обговореннях з перегляду і удосконалення ОП.

Опишіть практику збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників ОП

Збір, аналіз та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми проводиться гарантом та випусковою кафедрою. Для підтримання зв'язків в університеті регулярно проводяться зустрічі з випускниками, які надають можливості проєктній групі поспілкуватися про кар'єрний шлях випускників, що враховується при подальшій роботі над змістом освітньої програми. Факультет економіки та менеджменту самостійно визначає та ініціює форми, види співпраці, а також обсяг та періодичність збирання інформації щодо кар'єрного шляху випускників.

Питання працевлаштування здобувачів освіти та їх подальший кар'єрний розвиток є одним з ключових індикаторів якості освіти на сьогодні, тому важливість процедури опитування стейкхолдерів (здобувачі ВО, випускники ЗВО, викладачі, роботодавці) освітньої діяльності з позиції покращення досвіду здобувачів, які навчаються в контексті розвитку університету має велике значення. З 2020 року розроблене та запроваджене «Положення про опитування стейкхолдерів освітньої діяльності у Сумському національному аграрному університеті» (<https://bit.ly/2Tmk9We>).

За даною освітньою програмою випуск буде лише у 2021 році.

Які недоліки в ОП та/або освітній діяльності з реалізації ОП були виявлені у ході здійснення процедур внутрішнього забезпечення якості за час її реалізації? Яким чином система забезпечення якості ЗВО відреагувала на ці недоліки?

На кожному факультеті, по закінченню семестру (навчального року) відділом забезпечення якості освіти проводиться анкетування здобувачів ВО на предмет виявлення виявлення зауважень та побажань здобувачів з відповідних ОК, з метою удосконалення змісту та оперативного реагування на проблемні питання ОП та окремих ОК (<https://bit.ly/3wmij6I>; <https://bit.ly/3izMmU5>).

Проведення процедур внутрішнього забезпечення якості регламентується відповідним документом на рівні університету (<https://bit.ly/2RB1cik>), в якому зазначено нову процедуру вибору здобувачами вищої освіти освітніх компонент, які безпосередньо впливають на зміни в тому числі і у даній ОП. На основі моніторингу відділом внутрішнього забезпечення якості навчального процесу за даною ОП були прийняті наступні рішення:

- переглянуто та модернізовано ОП, враховано та внесено пропозиції щодо оптимізації співвідношення обов'язкової та вибіркової частини, а також враховано особливості формування НП на 2021-2022 н. р. (наказ ректора №12-к від 18.01.2021 року);
 - змінено процедуру вибору циклу вибіркового ОК здобувачами ВО, тобто вибіркові ОК структуровано та подаються списком в ОП, усі вибіркові ОК ОП - становлять 5 кредитів ЄКТС, що дозволяє обирати ОК, які пропонуються на інших рівнях вищої освіти, відповідно до Концептуальних засад гуманітарної складової підготовки фахівців у СНАУ (<https://cutt.ly/CWW6zEa>) розширено можливості вибору ОК загальної підготовки здобувачами ВО .
- Внесені зміни до ОП, розглядалися на Раді із забезпечення якості освіти СНАУ (протокол №4 від 08.06.2021 р.).

Продемонструйте, що результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти беруться до уваги під час удосконалення ОП. Яким чином зауваження та пропозиції з останньої акредитації та акредитацій інших ОП були ураховані під час удосконалення цієї ОП?

Питання внутрішнього забезпечення якості ВО під час удосконалення ОП розглядалося на засіданні стейкхолдерів протокол №1 від 16.03.2020 року(<https://bit.ly/3mZeulW>).

На основі зауважень і рекомендацій стейкхолдерів було реалізовано наступне:

- в процесі реалізації і оновлення ОП значна увага приділена контролю якості підготовки нормативно-методичної документації і її змістової складової в частині кореляції ПРН зі змістом ОК ОП;
- удосконалено структуру вибіркової складової ОП (відмова від вибору блоками); зміст ВК оновлено в напрямі зв'язку із предметною областю спеціальності; в структурі ОК враховано відповідність програмних продуктів та засобів навчання спроможності забезпечувати ПРН; в процесі оновлення і реалізації ОП доповнено зміст ОК, які передбачають формування softskills у здобувачів ВО на основі сучасних досягнень і тенденцій розвитку територіальних громад;
- при перегляді ОП в змістовній частині забезпечено відповідність ПРН питанням сучасних досягнень і тенденцій розвитку територіальних громад;
- популяризація академічної доброчесності серед здобувачів ВО та НПП (онлайн семінари <https://bit.ly/2Vvoa8R>); впроваджено технологію перевірки навчальних та наукових робіт здобувачів ВО на унікальність (<https://bit.ly/3yLSEo2>);
- посилено наукову та професійну активність НПП відповідно до предметної області спеціальності (табл. 2 відомостей СО); проведено підвищення кваліфікації НПП ОП; участь у дистанційних он-лайн курсах (<https://bit.ly/3jLa7IY>);
- передбачено моральне або матеріальне заохочення НПП (подяка <https://bit.ly/3zL2ckG>, рейтингування <https://bit.ly/3iBVVlx>, преміювання за публікацію у Scopus та WoS (<https://bit.ly/2Sgw06R>);
- на сайті розміщена інформація щодо опитування (<https://bit.ly/3wmij6I>) та стосовно освітнього процесу за ОП (<https://bit.ly/2WTnE8U>); на web-сторінці кафедри розміщені РП (силабуси) ОК (<https://bit.ly/3zLWBL0>; <https://bit.ly/3jIMFvY>) та персональні сторінки НПП (<https://bit.ly/3kW5JGy>); проект ОП (<https://bit.ly/3n3Aax8>).

Опишіть, яким чином учасники академічної спільноти змістовно залучені до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП?

Реалізації процедур внутрішнього забезпечення якості ОП відбувається відповідно до Положення (<https://bit.ly/3gjO8pC>) через залучення академічної спільноти постійно, а саме: розроблення, перегляд та модернізація ОП є колегіальним (п. 4.2.2. Положення про ОП), також академічна спільнота долучається до моніторингу ОП (п. 4.3 Положення про ОП). Положення про ОП також визначає вимоги до НПП програми, як основи її розвитку (п. 4.4.2.). НПП, разом із зовнішніми стейкхолдерами і ЗВО беруть участь у обговоренні удосконалень ОП, метою якого є оптимізація структури та змісту освітніх компонентів (<https://bit.ly/3ztg0RH>). Гарантом ОП проводиться системна робота щодо ознайомлення академічної спільноти з новими тенденціями у розвитку підходів до забезпечення якості в університеті. Усі зміни ОП проходять обговорення на засіданні кафедри, де викладачі безпосередньо мають можливість внести будь-які пропозиції, обговорення на раді із забезпечення якості ОД та ВО, склад якої репрезентує широку академічну спільноту, також забезпечує можливість впливу на зміст ОП.

В кінці навчального року на засіданні кафедр кожен НПП презентує виконання взятих зобов'язань згідно контракту та забезпеченість до наступного навчального року змістовним наповненням своїх освітніх компонент та забезпечення їх навчально-методичними матеріалами.

Залучення академічної спільноти до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП відбувається на таких рівнях: кафедри, факультет, університет, органи студентського самоврядування.

Опишіть розподіл відповідальності між різними структурними підрозділами ЗВО у контексті здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти

Стратегія розвитку СНАУ передбачає постійне удосконалення та покращення якості освіти на 2020-2025 роки (<https://bit.ly/3wb1knA>), університет реалізує політику забезпечення якості освіти відповідно до Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості у європейському просторі вищої освіти (<https://bit.ly/3xgYHyb>). СНАУ спільно з ЗВО-партнерами реалізує проекти, для підвищення якості освіти, метою яких є удосконалення процедур внутрішнього забезпечення якості та системи освіти в цілому (<https://bit.ly/3gv4Cvv>). В Сумському НАУ сформована та діє трирівнева система внутрішнього забезпечення якості освіти:

1-й - програмний (рівень ОП). Функції та відповідальність на цьому рівні покладено на проектну групу та гаранта ОП (<https://bit.ly/3gjO8pC>);

2-й - рівень факультету. Заступники деканів з питань забезпечення якості – координаційна функція між загальноуніверситетським та програмним рівнями (<https://bit.ly/3gjO8pC>);

3-й - загальноуніверситетський рівень (<https://bit.ly/34WLBwo>). Цей рівень (<https://bit.ly/3gukwG6>) представлений Радою із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Сумського національного аграрного університету СНАУ (<https://bit.ly/2VoSTYc>) та Відділом якості освіти, ліцензування та акредитації (<https://bit.ly/3xfVyAP>), а також органи студентського самоврядування (<https://bit.ly/3vixAUp>, <https://bit.ly/3v8yUtf>).

9. Прозорість і публічність

Якими документами ЗВО регулюється права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу? Яким чином забезпечується їх доступність для учасників освітнього процесу?

СНАУ під час реалізації статутних завдань регулює права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу користуючись Конституцією України; законами України «Про вищу освіту»; «Про освіту»; «Про наукову та науково-технічну діяльність»; нормативно-правовими розпорядчими документами Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України та інших профільних міністерств та відомств.

Також права та обов'язки усіх учасників освітнього процесу в Сумському НАУ регулюються наступними нормативними документами: Статут (<https://bit.ly/3indlSR>); Концепція (<https://bit.ly/3gcPa6Z>); Положення (<https://bit.ly/3toooQw>); Кодекс (<https://bit.ly/3x82mRv>); Документи (<https://bit.ly/3ikosvS>).

Права і обов'язки окремих учасників освітнього процесу та їх відносини із ЗВО регулюються на основі індивідуальних контрактів науково-педагогічного працівника, договорів про надання освітніх послуг, посадових інструкцій, договорів про співпрацю з підприємствами, що замовляють підготовку фахівців тощо. Окрім того, деякі елементи освітнього процесу закріплені в положеннях Сумського НАУ, наприклад: «Положення про реалізацію права студентів Сумського НАУ на академічну мобільність» (<https://cutt.ly/vWEyoEq>). «Положення про організацію інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами у СНАУ» (<https://cutt.ly/BWEyAjJ>).

Перелік нормативних документів, які регламентують процедури прозорості та публічності знаходяться у відкритому доступі на офіційному сайті університету (<https://bit.ly/3xoezaI> та <https://bit.ly/3x2hi3p>).

Наведіть посилання на веб-сторінку, яка містить інформацію про оприлюднення на офіційному веб-сайті ЗВО відповідного проекту з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін (стейкхолдерів). Адреса веб-сторінки

Проекти освітніх програм, які пропонуються на обговорення зацікавленими сторонами (стейкхолдерами), розміщуються на сайті факультету економіки та менеджменту і на інформаційній сторінці кафедри (<https://bit.ly/2WNoi4Y>; <https://bit.ly/3n3Aax8>) в розділах для відповідних спеціальностей та років навчання.

Наведіть посилання на оприлюднену у відкритому доступі в мережі Інтернет інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти)

Факультет економіки і менеджменту Сумського НАУ для реалізації процедури публічності та прозорості своєчасно оприлюднює на офіційному веб-сайті Сумського НАУ та веб-сайті факультету актуальну та достовірну інформацію про ОП (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних зацікавлених сторін (стейкхолдерів) проекти ОП (2020 рік - <https://bit.ly/3yKowGE>; 2021 рік – <https://bit.ly/3n3Aax8>) та сама ОП і додатки до них (<https://bit.ly/3goANna> та <https://bit.ly/3tqeCfA>; <https://bit.ly/3DMxprqc>).

11. Перспективи подальшого розвитку ОП

Якими загалом є сильні та слабкі сторони ОП?

До сильних сторін ОП, що акредитується, на нашу думку, можна віднести наступне:

1. В умовах активної децентралізації та адміністративно територіальної реформи, унікальність даної освітньої програми, яка пов'язана із підготовкою фахівців економічного профілю для розвитку новостворених територіальних формувань (особливо в сільській місцевості).

2. Кадровий склад, що має релевантний науковий та професійний бекграунд (НПП: доцент Ковбаса О.М, доцент Пилипенко В.В., доцент Харченко Т.О., професор Медвідь В.Ю. брали участь у розробці стратегії сталого розвитку для Глухівської міської ради, Ямпільської Селищної ради).

3. Доступ до інформаційних ресурсів: бібліотеки, курсів дистанційного навчання на платформі Moodle, глобальної

освітньої платформи COURSEERA, що забезпечує можливість ефективного навчання в умовах карантину.

4. Зв'язки з роботодавцями, що має університет і факультет забезпечує постійну актуалізацію змісту ОП та ґрунтовну практичну підготовку здобувачів ВО.

5. ОП враховує міжнародний контекст – реалізується в тому числі на матеріалах проєкту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проєкт «ПРОМІС»).

До слабких сторін ОП можна віднести наступне:

1. Доцільним є використання в освітньому процесі ліцензованих програмних продуктів, зокрема програми SPSS для статистичного аналізу емпіричних даних.

2. За ОП відсутня академічна мобільність здобувачів, що хоча передумови для її реалізації створено.

3. В індивідуальній освітній траєкторії навчання здобувачів вищої освіти немає прикладів зарахування результатів навчання, які отримані у неформальній освіті.

Якими є перспективи розвитку ОП упродовж найближчих 3 років? Які конкретні заходи ЗВО планує здійснити задля реалізації цих перспектив?

Перспективи розвитку ОП впродовж найближчих 3 років:

1. Придбання програмного забезпечення SPSS для статистичного аналізу емпіричних даних.

2. В підготовці майбутніх здобувачів ВО планується зараховувати окремі компетентності отримані ними в процесі проходження професійних стажувань та навчання на тематичних курсах.

3. Запровадження практики зарахування РН, здобутих під час попереднього навчання та у неформальній освіті.

4. Продовження науково-дослідної роботи за участю НПП та здобувачів на основі плідної співпраці з фахівцями-практиками та експертами органів місцевого управління в сфері соціально-економічного розвитку територій.

5. Набір здобувачів на денну форму навчання та реалізація концепції підготовки фахівців за дуальною формою освіти

Конкретні заходи, які ЗВО планує здійснити задля реалізації цих перспектив:

1. Підвищення кваліфікації викладачів через навчання і стажування у вітчизняних та закордонних ЗВО (доцент Ковбаса О.М.).

2. Залучати до реалізації освітньої програми науково-педагогічних працівників та представників роботодавців на місцевому рівні (голова Миколаївської селищної ради Сумського району Пасько С.М.).

3. Розширення партнерських зв'язків з органами місцевого самоврядування (Великописарівська селищна рада Охтирського району Сумської області, Миколаївська селищна рада Сумського району Сумської області) щодо співпраці та участі у розробки та реалізації проєктів сталого розвитку.

4. При визначенні тематики кваліфікаційних робіт орієнтуватися на актуальні питання розвитку територіальних громад.

Запевнення

Запевняємо, що уся інформація, наведена у відомостях та доданих до них матеріалах, є достовірною.

Гарантуємо, що ЗВО за запитом експертної групи надасть будь-які документи та додаткову інформацію, яка стосується освітньої програми та/або освітньої діяльності за цією освітньою програмою.

Надаємо згоду на опрацювання та оприлюднення цих відомостей про самооцінювання та усіх доданих до них матеріалів у повному обсязі у відкритому доступі.

Додатки:

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

Шляхом підписання цього документа запевняю, що я належним чином уповноважений на здійснення такої дії від імені закладу вищої освіти та за потреби надам документ, який посвідчує ці повноваження.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом/кваліфікованою електронною печаткою.

Інформація про КЕП

ПІБ: Ладика Володимир Іванович

Дата: 09.09.2021 р.

Таблиця 1. Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП

Назва освітнього компонента	Вид компонента	Силабус або інші навчально-методичні матеріали		Якщо освітній компонент потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, наведіть відомості щодо нього*
		Назва файла	Хеш файла	
Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	навчальна дисципліна	<i>Методолог_наук_д_осл_та_підтрим_принцип_академ_д_оброчин.pdf</i>	t43XQIPLb2Z8oT+D0CMKZMKPpN5As0Xf/R8i4zRjXo=	Проектор та екран для презентації лекційних матеріалів та обговорення презентації магістрів на семінарських заняттях. Посібники, книги, дисертації та автореферати – для швидкого посилання на джерела інформації.
Емпіричні методи соціологічного дослідження	навчальна дисципліна	<i>Емпірич_метод_соціолог_досліджень.pdf</i>	06Hnwx21WYpWkA4c7GdU9COBFu+2K1J0BFIM3pQ/fQ=	Проектор та екран для презентації лекційних матеріалів та обговорення, ПК, стандартні пакети прикладних програм MS Office, програма SPSS
Психологія управління та соціальні комунікації в розвитку території	навчальна дисципліна	<i>Психологія_управл_та_соц_комун_в_розв_терит.pdf</i>	ZXmhL+XwhClS6oB Pb18BjFFFEanoF4y/Mure4vli9gg=	Проектор та екран для презентації лекційних матеріалів та обговорення
Ділова іноземна мова	навчальна дисципліна	<i>Ділова_іноземна_мова.pdf</i>	9xpXImN6xhby8InhYQO8hOlvZ9U3X1EdoYOKSYg4Poc=	Ноутбук, інтерактивна дошка, мультимедійний проектор та пристрої зв'язку (web-камера, система передачі даних, адаптер), фахова література.
Інвайронментальна економіка	навчальна дисципліна	<i>Інвайронментальна_економіка.pdf</i>	9nGutydCOpiwnFjTKO7MOMkUqvegob4/4zp6ooFc2co=	Проектор та екран для презентації лекційних матеріалів та обговорення
Основи економіки місцевого розвитку	навчальна дисципліна	<i>Основи_економіки_місцевого_розвитку.pdf</i>	IBjyO1RGujzdkaPZf6lqoj52ddwSjBwyRDqJY2NmxcA=	Проектор та екран для презентації лекційних матеріалів та обговорення
Місцевий бізнес та підприємництво	навчальна дисципліна	<i>Місцевий_бізнес_та_підприємництво.pdf</i>	lL9CKvDr7+Mu8mZYi4xJoWj87XM4HtwNUuZwTBYIcHo=	Проектор та екран для презентації лекційних матеріалів та обговорення
Маркетинг та брендинг територій	навчальна дисципліна	<i>Маркетинг_та_брендинг_територій.pdf</i>	G2rsoAnWfonr68owNL2xSKyUzbmVAcFEemDnNrhhogk=	Проектор та екран для презентації лекційних матеріалів та обговорення
Стратегічне планування та прогнозування економічного розвитку територій	навчальна дисципліна	<i>Стратег_планув_та_прогнозув_економ_розвитку_територ.pdf</i>	KMlMlIRdBh8xsmGfUesV7ar2pt4XzxCS+RX6Yz7vII=	Проектор та екран для презентації лекційних матеріалів та обговорення
Управління проектами	навчальна дисципліна	<i>Управління_проектами.pdf</i>	9SsmioeP8gHDDuI813IJvFRCplj77E7SLUHBeMUoXXo=	Проектор та екран для презентації лекційних матеріалів та обговорення
Прикладні інформаційні системи в територіальних громадах	навчальна дисципліна	<i>Прикладні_інформ_системи_в_територ_громадах.pdf</i>	w49hydI2qitt8Fd36X83KwNLwcpAjzsw90MYJ9xa8tc=	Проектор та екран для презентації лекційних матеріалів та обговорення, ПК, стандартний пакет прикладних програм MS Office, MS Power Point 2016
Переддипломна практика	практика	<i>Переддипломна_практика.pdf</i>	dojqeBQp013CoKR29i/FSZvQK+tUtyeuiEA72yMMNMo=	ПК, стандартні пакети прикладних програм MS Office
Виконання кваліфікаційної роботи	підсумкова атестація	<i>Підсумкова_атестація_КР.pdf</i>	klDCK1TgiVZeFrUv881RMh2NePUoE7pnb//8dNy2ZyA=	ПК, стандартні пакети прикладних програм MS Office

* наводяться відомості, як мінімум, щодо наявності відповідного матеріально-технічного забезпечення, його достатності для реалізації ОП; для обладнання/устаткування – також кількість, рік введення в експлуатацію, рік останнього ремонту; для програмного забезпечення – також кількість ліцензій та версія програмного забезпечення

Таблиця 2. Зведена інформація про викладачів ОП

ID викладача	ПІБ	Посада	Структурний підрозділ	Кваліфікація викладача	Стаж	Навчальні дисципліни, що їх викладає викладач на ОП	Обґрунтування
147185	Галинська Ангеліна Вікторівна	доцент, Основне місце роботи	Факультет економіки і менеджменту	<p>Диплом спеціаліста, Луганський державний педагогічний університет імені Тараса Шевченка, рік закінчення: 2000, спеціальність: 030502 Англійська і німецька мова, Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2008, спеціальність: 000007 Адміністративний менеджмент, Диплом кандидата наук ДК 040500, виданий 28.02.2017, Аттестат доцента АД 002785, виданий 20.06.2019</p>	12	Психологія управління та соціальні комунікації в розвитку території	<p>Наукові публікації:</p> <ol style="list-style-type: none"> Huang Nianshang, Anhelina Halynska. RESEARCH ON THE PROBLEMS EXISTING IN THE RECRUITMENT OF FOREIGN TRADE ENTERPRISES. Інфраструктура ринку. 2020. № 42 http://www.market-infr.od.ua/uk/42-2020 Yuriy Danko, Anhelina Halynska, Natalia Kolodnenko and others. Harmony of the sectoral structure of agrarian enterprises of Ukraine: methodological approach to assessment. TEST Engineering & Management; International journal of research – GRANTHAALAYAH; ISSN: 0193-4120, Volume 83, Issue № 5, Year 2020; pp.-14833-14840 - Scopus. Halynska A., Liu Tiancai IMPROVING OF COST MANAGEMENT AT ENTERPRISE / ELECTRONIC PROFESSIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL JOURNAL MARKET INFRASTRUCTURE: Інфраструктура ринку. 2020. № 48. http://www.market-infr.od.ua/uk/48-2020 Huang Xiang, Anhelina Halynska. Strengthen of human resources management and improve enterprise competitiveness. Інфраструктура ринку. 2020. № 48. http://www.market-infr.od.ua/uk/48-2020 Yuriy DANKO, Kseniia BLIUMSKA-DANKO, Valery ZHMAYLOV, Anhelina HALYNSKA and Vadim PETROV. Branding efficiency for providing

						the competitiveness of agricultural enterprises. 34th IBIMA Conference: Madrid, Spain; Volume. 41, Issue No. 1; Year 2019; P. 99-108. https://ibima.org/accepted-paper/branding-efficiency-for-providing-the-competitiveness-of-agricultural-enterprises/ - Web of Science	
207203	Дяченко Олена Володимирівна	доцент, Основне місце роботи	Факультет економіки і менеджменту	<p>Диплом спеціаліста, Кримський державний аграрний університет, рік закінчення: 2001, спеціальність: 0502 Менеджмент організацій, Диплом спеціаліста, Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломно і педагогічної освіти, рік закінчення: 2018, спеціальність: 053 Психологія, Диплом кандидата наук ДК 065333, виданий 22.04.2011, Атестат доцента АД 003239, виданий 15.10.2019</p>	7	Ділова іноземна мова	<p>Наукові публікації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Djachenko O., Joshua L.B. Aspects of students' motivation in the system of higher education. Science Review №3(10), March 2018. URL: http://archive.ws-conference.com/category/poland2018-march/ 2. Tereschenko S.I., Diachenko O.V. Ukraines place and challenges in the Eastern – European production of chicken eggs. Baltic Journal of Economic Studies Vol.5, No 2, 2019, p. 214 – 220 (Web of Science). 3. Diachenko O.V. Prospects of improving the competitiveness of poultry enterprises in the egg direction. Економіка. Фінанси. Право. 2020. №7. С.18-23 Doi: https://doi.org/10.37634/efp.2020.7.4 4. Inna Koblianska, Viktoriia Medvid, Viacheslav Pylypenko & Olena Diachenko. (2019). Knowledge Capabilities of Local Government in the Context of Decentralization in Ukraine. Africa Education Review. DOI:10.1080/18146627.2018.1559701 (Scopus) 5. Jiaxin Yue, Diachenko O. Study on the impact of covid - 19 on regional economic development in China. European scientific discussions. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference. Potere della ragione Editore. Rome, Italy. 2021. С.394 6. Diachenko O. Influence of uncertainty factor on entrepreneurial activity. The world of science and innovation. Proceedings of the 10th International scientific

						and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2021. С.80	
199178	Стоянець Наталія Валеріївна	професор, Основне місце роботи	Факультет економіки і менеджменту	Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2003, спеціальність: 0502 Менеджмент організацій, Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2020, спеціальність: 206 Садово- паркове господарство, Диплом доктора наук DD 008933, виданий 15.10.2019, Диплом кандидата наук ДК 056101, виданий 18.11.2009, Атестат доцента 12ДЦ 033175, виданий 30.11.2012, Атестат професора АП 002747, виданий 15.04.2021	12	Інвайронмента льна економіка	Відповідальний виконавець ДБТ 00032-1: «Інституційне забезпечення сталого розвитку сільських територій в умовах адміністративно- територіальної реформи».2018-2020 Керівник наукового гранту 2020-2021 «Sustainable development policy: EU Countries Experience» Наукові публікації: 1.Стоянець Н.В. Розробка механізму інституційного забезпечення сталого розвитку з урахуванням екологічної складової. / Стратегія інклюзивного сільського розвитку на базі громад: проекти, реалії та європейські перспективи для України: монографія за ред. проф. Т.О.Зінчук. Київ: "Центр учбової літератури", 2019. С.239-251. 2. Стоянець Н.В. Управління сталим розвитком аграрного сектора економіки. Innovative Educational Technologies: European Experience and its Application in Training in Economics and Management. Training. Riga: Baltic Research Institute of Transformation Economic Area Problems,2019.P.97- 100 3. Михайлов А.М., Михайлова Л.І., Стоянець Н.В., Буднік Д.Ю. Конкурентоспроможні сть підприємств: передумови екологізації. Вісник СумДУ. Серія «Економіка», № 3' 2020. С. 296-302. 0,5 д.а. 4. A. Vysochyna, N.Stoyanets, G. Mentel, T. Olejarz, Environmental Determinants of a Country's Food Security in Short-Term and Long-Term Perspectives Sustainability, MDPI, Open Access Journal, vol. 12(10), P.1-15.

						<p>May.2020 Web of Science, Scopus.</p> <p>5. Olena Chygyryn, Anna Rosokhata, N.Stoyanets, Olena Rybina. Green competitiveness: the evolution of concept formation. The International Conference on Innovation, Modern Applied Science & Environmental Studies (ICIES2020) Kenitra, Morocco, December 25-27, 2020 https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/abs/2021/10/e3sconf_icies2020_00004/e3sconf_Web of Science, Scopus.</p>	
158392	Сухоставець Андрій Іванович	доцент, Сумісництво	Факультет економіки і менеджменту	<p>Диплом молодшого спеціаліста, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2011, спеціальність: 060101</p> <p>Правознавство, Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2017, спеціальність: 8.03040101</p> <p>правознавство, Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2018, спеціальність: 201</p> <p>Агрономія, Диплом кандидата наук ДК 024944, виданий 31.10.2014, Атестат доцента 12ДЦ 046904, виданий 25.02.2016</p>	19	Основи економіки місцевого розвитку	<p>Відповідальний виконавець НДР 0121U111386 «Соціально-економічний розвиток підприємництва в аграрній сфері». Виконавець НДР «Організаційно-економічні аспекти сталого розвитку суб'єктів аграрного сектора економіки»</p> <p>Наукові публікації:</p> <p>1. Inna Irtysheva, Andrii Sukhostavets, Volodymyr Falovych, Oleksandr Kovbasa, Oleksandr Liashok, Eleonora Kolesnik Modelling the innovative competitiveness of an enterprise with a change in investment provision. STUDIES OF APPLIED ECONOMICS. Vol 39, No 5 (202). http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/index (Scopus, WoS).</p> <p>2. Berdar M., Yatskevych I., Sukhostavets A., Martyniuk L., Blynda Y., Nagornyi Y. Prerequisites for venture investment decision making. International Journal of Management (IJM). Volume 11, Issue 7, July 2020, pp. 620-632, Article ID: IJM_11_07_056 Available online at https://iaeme.com/Home/article_id/IJM_11_07_056 (Scopus, WoS).</p> <p>3. Сухоставець А.І. Інноваційний потенціал розвитку підприємництва. Вісник Сумського національного аграрного</p>

						<p>університету. Серія "Економіка і менеджмент" Випуск 1. 2021 С.60-67.</p> <p>4. Сухоставець А.І. Фінансово-кредитний механізм розвитку діяльності аграрних підприємств. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія "Економіка і менеджмент" Випуск 4. 2020. С.60-67.</p> <p>5. Сухоставець А. І. Інституційні засади розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Сумського національного аграрного університету : науковий журнал. Сер. «Економіка і менеджмент». 2019. Вип. 2 (80). С. 39-44.</p>	
141319	Ковбаса Олександр Миколайович	доцент, Основне місце роботи	Факультет економіки і менеджменту	<p>Диплом спеціаліста, Сумський сільськогосподарський інститут, рік закінчення: 1996, спеціальність: 7.050106 Облік і аудит, Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2019, спеціальність: 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, Диплом кандидата наук ДК 059413, виданий 01.07.2010, Аттестат доцента 12/ДЦ 032217, виданий 26.09.2012</p>	22	Місцевий бізнес та підприємництво	<p>Керівник теми НДР 1. №5-5-1 від 05.05.2021 «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Великописарівської селищної до 2027 року».</p> <p>Відповідальний виконавець НДР 1. №1 від 01.04.2021р. «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Глухівської міської ради до 2027 року».</p> <p>2. №11 від 20.04.2021р. «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Ямпільської селищної ради до 2027 року».</p> <p>Наукові публікації:</p> <p>1. Ковбаса О. М. Розвиток технології «бізнес-інкубації» як фактор підвищення стійкості малих агроформувань. Вісник Сумського національного аграрного університету: науковий журнал. Сер. "Економіка і менеджмент", 2017. Вип. 4 (71). С. 179-187. http://repo.snau.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/5750</p> <p>3. Medvid V., Ustik T., Lyshenko M., Kovbasa O. Criteria Measurement and Evaluation System of Functioning Efficiency of Ukraine's Regional</p>

Landscape. JARLE
Volume IX Issue 8(38)
Winter 2018. DOI:
[https://doi.org/10.14505/jarle.v9.8\(38\).15](https://doi.org/10.14505/jarle.v9.8(38).15)–
Scopus.

4. Derii V., Parkhomets M., Uniiat L., Kovbasa O., Hryzovska L., Karabanyk S. Modelling business processes based on logistics concepts and quality management system principles., International Journal of Management (IJM). Vol 11, Issue 7, July 2020 DOI: 10.34218/IJM.11.7.2020.017 <http://www.iaeme.com/IJM/issues.asp?JType=IJM&VType=11&IType=7>

5. Inna Irtysheva, Andrii Sukhostavets, Volodymyr Falovych, Oleksandr Kovbasa, Oleksandr Liashok, Eleonora Kolesnik. Modelling the innovative competitiveness of an enterprise with a change in investment provision (Моделирование инновационной конкурентоспособности предприятия при изменении инвестиционного предложения). Studies of applied economics. Vol 39, No 5 (202), Special issue innovation in the economy and society of the digital age. DOI: <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v39i5.5041> <http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/5041>

6. Ковбаса О.М. Стратегія розвитку місцевого бізнесу та підприємництва. Міжнародна науково-практична конференція «Наукові погляди на вдосконалення економічної системи: напрями і пріоритети розвитку» (12 червня). Запоріжжя, 2021. С.53-56 <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19766/1/zaporojie.pdf>

7. Ковбаса О.М., Осадчий А.В., Маргиненко Е.С. Удосконалення планування в аграрних підприємствах. Міжнародна науково-

							практична конференція «Перспективні напрямки розвитку економіки, фінансів обліку та права: теорія і практика» (12 лютого). Полтава, 2020. С.31-33 http://www.economics.in.ua/2020/02/1.html
65903	Медвідь Вікторія Юрївна	професор, Основне місце роботи	Факультет економіки і менеджменту	Диплом магістра, Донецький національний університет, рік закінчення: 2006, спеціальність: 050106 Облік і аудит, Диплом доктора наук ДД 005409, виданий 12.05.2016, Диплом кандидата наук ДК 061137, виданий 01.07.2010, Атестат доцента 12ДЦ 032953, виданий 30.11.2012, Атестат професора АП 001243, виданий 15.10.2019	11	Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Керівник теми НДР 1. №1 від 01.04.2021р. «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Глухівської міської ради до 2027 року». 2. №11 від 20.04.2021р. «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Ямпільської селищної ради до 2027 року». Відповідальний виконавець НДР 1. №5-5-1 від 05.05.2021 «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Великописарівської селищної до 2027 року». Член спеціалізованої вченої ради Д55.859.01 (08.00.04) Керує підготовкою 4 аспірантів Наукові публікації: Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 219 с.
65903	Медвідь Вікторія Юрївна	професор, Основне місце роботи	Факультет економіки і менеджменту	Диплом магістра, Донецький національний університет, рік закінчення: 2006, спеціальність: 050106 Облік і аудит, Диплом доктора наук ДД 005409, виданий 12.05.2016, Диплом кандидата наук ДК 061137, виданий 01.07.2010, Атестат доцента 12ДЦ 032953, виданий 30.11.2012,	11	Стратегічне планування та прогнозування економічного розвитку території	.04.2021р. «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Глухівської міської ради до 2027 року». 2. №11 від 20.04.2021р. «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Ямпільської селищної ради до 2027 року». Відповідальний виконавець НДР 1. №5-5-1 від 05.05.2021 «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Великописарівської

Атестат
професора АП
001243,
виданий
15.10.2019

селищної до 2027 року».

Наукові публікації:

1. Медвідь В.Ю., Коблянська І.І., В.В. Глазун. Проблемні аспекти становлення моделі стратегічного планування в громадах України. Науковий Вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки», Випуск 33. 2019. С.153 – 162.
<https://cutt.ly/ZWKOVIU>
2. Медвідь В.Ю., Коблянська І.І., Ковальова О.М. Особливості реалізації практик проектного менеджменту у об'єднаних територіальних громадах України. Приазовський економічний вісник. № 6 (11). 2018. С. 344-351.
<http://repo.snau.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/7179>
3. Medvid V., Ustik T., Lyshenko M., Kovbasa O. Criteria Measurement and Evaluation System of Functioning Efficiency of Ukraine's Regional Landscape. Vol 9 No 8 (2018): JARLE Volume IX Issue 8(38) Winter 2018. DOI: [https://doi.org/10.14505/jarle.v9.8\(38\).15-Scopus](https://doi.org/10.14505/jarle.v9.8(38).15-Scopus)
4. Medvid V., Pylypenko V., Pylypenko N., Ustik T., Vashchenko M. Factors of rural development in the context of decentralisation: empirical research. Vol.177, (5-6). 2019. Pp. 126-140. DOI: <https://doi.org/10.21003/ea.V177-11-Scopus>
5. Danko, Y.I., Medvid V., Koblianska, I.I., Reznik, N.P. Territorial government reform in Ukraine: Problem aspects of strategic management. International Journal of Scientific and Technology Research. Volume 9, Issue 1, January 2020, Pages 1376-1382 - Scopus
http://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/7615/1/3.%20Danko_Medvid_Koblianska_20.pdf
6. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І.

						Виявлення змін у параметрах функціонування регіональної економічної системи. Діагностика функціонування регіональної економічної системи: монографія / за наук. ред. Ю.І. Данька, В.В. Медвідь, О.М. Ковальнової; Суми: Університетська книга, 2019. 330 с.
136801	Харченко Тетяна Олександрівна	старший викладач, Сумісництво	Факультет економіки і менеджменту	Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2005, спеціальність: 0502 Менеджмент організацій, Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2021, спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування, Диплом кандидата наук ДК 032080, виданий 15.12.2015	5	Управління проектами Відповідальний виконавець НДР 1. №1 від 01.04.2021р. «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Глухівської міської ради до 2027 року». 2. №11 від 20.04.2021р. «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Ямпільської селищної ради до 2027 року». 3. №5-5-1 від 05.05.2021 «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Великописарівської селищної до 2027 року». Відповідальний виконавець теми ДБТ 00032-1: «Інституційне забезпечення сталого розвитку сільських територій в умовах адміністративно-територіальної реформи». (2020 рік) Наукові публікації: 1. Харченко Т.О. Методичний інструментарій оцінки ефективності інвестицій в контексті формування конкурентоспроможного управління проектами. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Економіка та менеджмент. 2016. Випуск 1. С. 99-105. 2. Харченко Т.О., Самойленко Т.Г. Впровадження інструментів проектного підходу в систему публічного управління. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2019.

Випуск 1. С. 21-26.
3. Харченко Т.О., Шестакова Ю.В. Обґрунтування прийняття управлінських рішень в системі управління фінансами. Науковий журнал «Причорноморські економічні студії» Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. 2019. № 45. С. 164–169.
<http://repo.snau.edu.ua:8080/xmlui/handle/123456789/8391>
4. Харченко Т.О., Николенко В.М. Впровадження інструментів проектного підходу в процес управління економічним розвитком сільських територій. Публічне управління та адміністрування на сучасному етапі державотворення: матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 24 жовтня 2019 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. Київ: КНТЕУ, 2019. С. 150-152.
5. Харченко Т.О. Управління проектами як дієвий інструмент сталого розвитку сільських територій / Т.О. Харченко/ Аграрна наука та освіта Поділля: збірник наукових праць міжнар. наук.-практ. конф. Ч.2. (14-16 березня 2017 р., м. Кам'янець-Подільський). Тернопіль: Крок, 2017. – С. 289-291.
6. Hanna Obykhod, Yosyp Dorosh, Tetiana Kharchenko, Nadiya Stovolos, Yevhenii Levkivskiy, Tetiana Samoilenko (2021). State governance tools for environmental management and agrarian business in the digital age. Estudios de Economia Aplicada, 39 (3). DOI: <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v%vi%i.4715>
7. Andrii Mykolajovich Mykhailov, Liubov Mykhailova, Tetyana Kharchenko, Liudmyla Mohylna, Anna Shestakova (2021). Investment instruments for managing innovative transformations of the

							agricultural sector to ensure sustainable development in the context of globalization. Estudios de Economia Aplicada, 39 (7) DOI: https://doi.org/10.25115/eea.v39i7.5068
10394	Агаджанова Світлана Володимирівна	доцент, завідувач кафедри, Основне місце роботи	Факультет економіки і менеджменту	Диплом кандидата наук КН 009599, виданий 14.12.1995, Атестат доцента 02ДЦ 015361, виданий 19.10.2005	21	Прикладні інформаційні системи в територіальних громадах	Наукові публікації: 1. Ahadzhanova Svitlana, VR in education: Ergonomic features and cybersickness. Advances in Intelligent Systems and Computing. Springer Nature Switzerland AG 2020S. Nazir et al. (Eds.): AHFE 2020, AISC 1211, pp. 350–355, 2020. https://doi.org/10.1007/978-3-030-50896-8_50 2. S.V. Agadzhanova, A.V. Tolbatov, O.B. Viunenko, V.A. Tolbatov. Using blockchain technology for E-learning. International scientific-technical magazine – Measuring and computing devices in technological processes. Hmelnycky. 2018. №1 P.110-113. 3. Oleksandr Burov, Evgeniy Lavrov, Olga Siryk, Svitlana Ahadzhanova. Karen Ahadzhanov-Honsales. Oleksandr Vijnenko. Mental Rotation Ability and Preferences in Vocational Education. Advances in Intelligent Systems and Computing, 2021. Vol. 1322. PP.267-.272. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68017-6_40 4. Наукове оточення сучасної людини: техніка і технології, інформатика. Книга 3. Часть 3: серія монографій / [авт. кол.: С.О. Гнатюк, А.В. Толбатов, В.А. Толбатов, С.В. Агаджанова, С.В. Толбатов та ін.]. - Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2020 – 83 с.
206385	Пилипенко Надія Миколаївна	доцент, Основне місце роботи	Факультет економіки і менеджменту	Диплом спеціаліста, Сумський сільськогосподарський інститут, рік закінчення: 1994, спеціальність: об08 Бухгалтерський облік, контроль та	25	Емпіричні методи соціологічного дослідження	Відповідальний виконавець НДР: 1) «Проект прогнозу економічного і соціального розвитку Роменського району», договір №84 від 16.03.2018р.; 2) «Проект прогнозу економічного і соціального розвитку Глухівського району», договір №85 від

аналіз господарської діяльності, Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2018, спеціальність: 181 Харчові технології, Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2020, спеціальність: 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність, Диплом магістра, Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, рік закінчення: 2021, спеціальність: 053 Психологія, Диплом кандидата наук ДК 003321, виданий 12.05.1999, Аттестат доцента ДЦ 006308, виданий 23.12.2002

16.03.2018р.;
3) «Проект прогнозу економічного і соціального розвитку Сумського району», договір №86 від 16.03.2018р.;
4) «Проект прогнозу економічного і соціального розвитку Великописарівського району», договір №875 від 16.03.2018р.
5) «Проект Стратегії сталого розвитку територіальної громади Великописарівської селищної до 2027 року», договір №5-5-1 від 05.05.2021
Наукові публікації:
1. Medvid, V., Pylypenko, V., Pylypenko, N., Ustik, T., Volchenko, N., & Vashchenko, M. (2019). Factors of rural development in the context of decentralisation: empirical research. *Economic Annals-XXI*, 177(5-6), 126-140. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V177-11> (Scopus, WoS)
2. Pylypenko, N., Klietsova, N. & Stoianenko, I. An empirical analysis of competitiveness factors of the region's agrarian sector. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 5 (2019) No. 5 December, 128-135 doi: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-5-128-135> (WoS)
3. Pylypenko Nadiia, Pylypenko Viacheslav. Sustainability of the competitive position of agricultural enterprise: evaluation and forecasting of possible scenarios. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 2021. №2 (34). DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/30062021/7548
4. Pylypenko N., Karpets O. Empirical analysis of social entrepreneurship development in communities based on behavioral theory. *International scientific journal "Internauka"*. Series: "Economic Sciences". 2021. №8. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-8-7511>
5. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М.

						Прогнозування розвитку харчової промисловості Сумського району Сумської області на основі використання методу Брауна-Маєра // Обліково-аналітичні й статистичні методи та моделі в оподаткуванні, бізнесі, економіці : збірник тез за матеріалами XV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Ірпінь: Університет ДФС України, -2019. С.764-767.	
113337	Блюмська-Данько Ксенія Валеріївна	доцент, Основне місце роботи	Факультет економіки і менеджменту	<p>Диплом бакалавра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2009, спеціальність: 0501 Економіка і підприємництво, Диплом магістра, Сумський національний аграрний університет, рік закінчення: 2010, спеціальність: 050108 Маркетинг, Диплом магістра, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, рік закінчення: 2018, спеціальність: 024 Хореографія, Диплом кандидата наук ДК 028607, виданий 30.06.2015, Атестація доцента АД 003238, виданий 15.10.2019</p>	5	Маркетинг та брендінг територій	<p>1. Відповідальний виконавець по ДБТ: «Формування механізму реалізації інтегрованого територіального управління в умовах переходу до сталого розвитку»</p> <p>2. Відповідальний виконавець по Гранту “Продукування та поширення ідей циркулярної економіки відповідно до Плану дій ЄС” Erasmus+ Jean Monnet,</p> <p>Наукові публікації: 1.Halkin, A., Bliumska-Danko, K., Smihunova, O., Dudnyk, E., & Balandina, I. (2019). Investigation influence of store type on emotional state of consumer in the urban purchase. Foundations of Management, 11(1), 7-22. https://sciendo.com/pdf/10.2478/fman-2019-0001</p> <p>2. Блюмська-Данько К. В., Колодненко Н.В. Взаємозв'язок територіального маркетингу та бренду об'єднаних територіальних громад. Український журнал прикладної економіки. 2019. Том 4. № 3. С. 415–421. http://ujae.org.ua/vzayemozv-yazok-terytorialnogo-marketyngu-ta-brendu-ob-yednanyh-terytorialnyh-gromad/</p> <p>3. Блюмська-Данько К. В. Прокопенко К. Г. Теоретичні основи формування бренда. Вісник Сумського національного аграрного університету:</p>

Таблиця 3. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

Програмні результати навчання ОП	ПРН відповідає результату навчання, визначеному стандартом вищої освіти (або охоплює його)	Обов'язкові освітні компоненти, що забезпечують ПРН	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
<i>ПРН 19 – Здійснювати оцінку сталого розвитку території на основі відповідних індикаторів та розробляти методичний інструментарій для економічного обґрунтування оптимальних напрямків соціально-економічного розвитку.</i>	☐	Інвайронментальна економіка	Лекція, практичне заняття, дискусія	Виконання розрахункових завдань
		Переддипломна практика	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Захист звіту з проходження переддипломної практики
		Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
<i>ПРН 18 – Ідентифікувати всі види конкурентних переваг, якими володіє територія та чинники просування інвестицій у розвиток територій; організовувати взаємодію органів місцевого самоврядування з інвесторами та інвестиційними проектами.</i>	☐	Маркетинг та брендинг територій	Лекція, практичне заняття, обговорення актуальних питань, презентація	Тести множинного вибору, розрахункові завдання
		Переддипломна практика	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Захист звіту з проходження переддипломної практики
		Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
<i>ПРН 17 – Налагоджувати міжособистісні соціальні взаємодії, володіти соціально-психологічними технологіями впливу у розв'язання конфліктів, оптимізації соціальних стосунків, налагодженні ефективної взаємодії в</i>	☐	Психологія управління та соціальні комунікації в розвитку території	Змістовна лекція, тематична дискусія, аналіз конкретних ситуацій (Case-study)	Виконання індивідуальних завдань, тестування

<i>колективі та співпраці зі ЗМІ</i>				
<i>ПРН 16 – Створювати підтримку ефективної взаємодії з громадськістю, державними і недержавними інституціями, бізнесом у процесі маркетингу та брендінгу регіонів, міст, ОТГ та інших населених пунктів</i>	☐	Психологія управління та соціальні комунікації в розвитку території	Проблемна лекція, тематична дискусія, аналіз конкретних ситуацій (Case-study)	Виконання індивідуальних завдань, тестування
		Ділова іноземна мова	Лекція, метод проблемного викладення навчального матеріалу, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання індивідуальних завдань, тестування
		Маркетинг та брендінг територій	Лекція, практичне заняття, обговорення актуальних питань, дискусія	Тести множинного вибору
<i>ПРН 15 – Організувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.</i>	☒	Місцевий бізнес та підприємництво	Лекція, практичне заняття, дискусія	Тести множинного вибору, розрахункове завдання, розробка елементів програми розвитку підприємницького середовища
		Стратегічне планування та прогнозування економічного розвитку територій	Лекція, практичне заняття, дискусія	Тести множинного вибору, розрахункове завдання
		Управління проєктами	Проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; Flipped Class, представлення розробленого проєкту, проведення оцінки проєктів в якості експертів	Виконання розрахункових завдань, підготовка презентацій, тестування
		Прикладні інформаційні системи в територіальних громадах	Лекція, практичне заняття, обговорення актуальних питань	Тести множинного вибору, розрахункові завдання
		Переддипломна практика	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Захист звіту з проходження переддипломної практики
		Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
<i>ПРН 14 – Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.</i>	☒	Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Стратегічне планування та прогнозування економічного розвитку територій	Лекція, практичне заняття, дискусія	Виконання розрахункових завдань
		Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
<i>ПРН 13 – Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.</i>	☒	Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
		Управління проєктами	Проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; проведення тренінгу, робота в малих групах,	Виконання розрахункових завдань, підготовка презентацій, тестування

			виконання кейсів по розробці плану управління персоналом проєкту.	
		Місцевий бізнес та підприємництво	Лекція, практичне заняття, дискусія	Тести множинного вибору, розрахункове завдання
<i>ПРН 11 – Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.</i>	☒	Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
		Переддипломна практика	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Захист звіту з проходження переддипломної практики
		Стратегічне планування та прогнозування економічного розвитку територій	Лекція, практичне заняття, дискусія	Тести множинного вибору, розрахункові завдання, виконання есе
		Основи економіки місцевого розвитку	Лекція, практичне заняття, дискусія	Тести множинного вибору, розрахункові завдання, виконання есе
		Інвайронментальна економіка	Проблемна лекція, тематична дискусія, аналіз конкретних ситуацій (Case-study)	Виконання розрахункових завдань, підготовка есе
		Емпіричні методи соціологічного дослідження	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
<i>ПРН 12 – Обґрунтувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.</i>	☒	Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
		Управління проєктами	Проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; проведення тренінгу, робота в малих групах, виконання кейсів по розробці плану управління персоналом проєкту.	Виконання розрахункових завдань, підготовка презентацій, тестування
		Місцевий бізнес та підприємництво	Лекція, практичне заняття, дискусія	Тести множинного вибору, розрахункове завдання
		Основи економіки місцевого розвитку	Лекція, практичне заняття, дискусія	Тести множинного вибору, розрахункові завдання, виконання есе
<i>ПРН 10 – Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.</i>	☒	Емпіричні методи соціологічного дослідження	Лекція, практичне заняття, дискусія	Виконання розрахункових завдань, тестування
		Прикладні інформаційні системи в територіальних громадах	Лекція, практичне заняття, обговорення актуальних питань	Тести множинного вибору, розрахункові завдання
		Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
<i>ПРН 6 – Оцінювати результати власної роботи,</i>	☒	Управління проєктами	Проведення тренінгу, робота в малих групах, виконання кейсів по	Виконання розрахункових завдань, підготовка презентацій, тестування

демонструвати лідерські навички та вміння управляти персоналом і працювати в команді.			розробці плану управління персоналом проєкту; Flipped Class, представлення розробленого проєкту, проведення оцінки проєктів в якості експертів	
		Психологія управління та соціальні комунікації в розвитку території	Тематична дискусія, «круглий стіл», «мозкова атака», аналіз конкретних комунікаційних ситуацій, рішення ситуативних завдань.	Виконання індивідуальних завдань, тестування
ПРН 8 – Збирати, обробляти та аналізувати емпіричні та статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань	☒	Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Емпіричні методи соціологічного дослідження	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Переддипломна практика	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Захист звіту з проходження переддипломної практики
		Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
ПРН 7 – Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.	☒	Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Емпіричні методи соціологічного дослідження	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Стратегічне планування та прогнозування економічного розвитку територій	Лекція, практичне заняття, дискусія	Виконання розрахункових завдань, тестування
		Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
ПРН 5 – Дотримуватися принципів академічної доброчесності.	☒	Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
ПРН 4 – Розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.	☒	Інвайронментальна економіка	Проблемна лекція, тематична дискусія, «круглий стіл», «мозкова атака». аналіз конкретних виробничих ситуацій, рішення ситуативних задач.	Підготовка есе, тестування
		Стратегічне планування та прогнозування економічного розвитку територій	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Управління проєктами	проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними	Виконання розрахункових завдань, підготовка презентацій, тестування

			презентаціями до кожної з тем; Flipped Class, представлення розробленого проєкту, проведення оцінки проєктів в якості експертів	
		Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
<i>ПРН 3 – Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.</i>	☒	Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Ділова іноземна мова	Лекція, метод проблемного викладення навчального матеріалу, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання індивідуальних завдань, тестування
<i>ПРН 2 – Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.</i>	☒	Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Стратегічне планування та прогнозування економічного розвитку територій	Лекція, практичне заняття, дискусія	Тести множинного вибору
		Управління проєктами	проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; проведення тренінгу, робота в малих групах, виконання кейсів по розробці плану управління персоналом проєкту; Flipped Class, представлення розробленого проєкту, проведення оцінки проєктів в якості експертів	Виконання розрахункових завдань, підготовка презентацій, тестування
		Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
<i>ПРН 1 – Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем</i>	☒	Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Емпіричні методи соціологічного дослідження	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, тестування
		Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист
<i>ПРН 9 – Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних</i>	☒	Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності	Лекція, практичне заняття, дискусія	Підготовка есе, виконання розрахункових завдань, тестування
		Психологія управління та соціальні комунікації в розвитку територій	Проблемна лекція, тематична дискусія, аналіз конкретних ситуацій (Case-study), тестування та аналіз	Виконання індивідуальних завдань, тестування

досліджень.		отриманих результатів	
	Стратегічне планування та прогнозування економічного розвитку територій	Лекція, практичне заняття, дискусія	Розрахункове завдання
	Виконання кваліфікаційної роботи	Міждисциплінарне практично-орієнтоване навчання	Виконання кваліфікаційної роботи та її публічний захист